

Spørgetiden var dermed til ende.

Man gik herefter til dagsordenens punkt 2, som var:

2) Første behandling af beslutningsforslag nr. B 123:

Forslag til folketingsbeslutning om dansk deltagelse i en multinational sikringsstyrke i Albanien.

Af udenrigsministeren (Niels Helveg Petersen).
(Fremsat 16/4 97).

Forslaget sættes til forhandling.

Formanden:

Efter ønske skal jeg fastsætte en taletid på indtil 10 minutter for ordførerne i første omgang.

Forhandling

Peter Christensen (S):

Den ulykkelige situation, som er opstået i Albanien, skyldes et pyramidespil, som bevirkede, at mange albanere mistede alt, hvad de ejede. Disse økonomiske tab udkrystalliserede sig så i demonstrationer imod den siddende politiske ledelse, og disse demonstrationer udviklede sig voldeligt, og dermed skete der et sammenbrud af lov og orden i Albanien.

På grund af manglende central styring udviklede situationen sig til rent kaos, specielt i den sydlige del af Albanien, hvor kaserner blev stormet og plyndret og der blev stjålet op til 1 million håndvåben, men hvor også tungere våben blev fjernet.

Der blev derefter erklæret undtagelsestilstand, og alle politiske partier blev indkaldt til et krisemøde, som møntede sig ud i en national forsoningsregering bestående af alle partier, og forsoningsregeringen vedtog så en aftale om afholdelse af frie valg inden udgangen af juni 1997, samt at regeringen skulle tage skridt til et samarbejde med nationale og internationale organisationer med henblik på at oprette ro og orden i landet.

Forsoningsregeringen besluttede også at indtage våben og ammunition fra civilbefolkningen, men det er ikke sket, hvilket har betydet, at bevåbnede bander terroriserer befolkningen. Specielt er den sydlige del hårdt ramt af dette uvæsen.

OSCE reagerede hurtigt på situationen i Albanien, og OSCE's formand, den danske udenrigsminister, udnævnte allerede den 4. marts 1997 Østrigs tidligere forbundskansler Franz Vranitsky til sin personlige repræsentant i Albanien. Og der er ingen tvivl om, at grunden til, at volden ikke eskalerede, var det internationale samfunds interesse for situationen i Albanien og dets hurtige reaktion. Den albanske befolkning følte, at den ikke var glemt.

Verdenssamfundet var også bevidst om, at urolighederne kunne spredes til andre dele af Balkan, som jo er Europas krudttønde, og derfor kræver det initiativer fra verdenssamfundet for at stabilisere hele området.

Albaniens forsoningsregering har anmodet om indsættelse af udenlandske militære styrker til at forbedre sikkerhedssituationen i landet, og OSCE har erklæret sig rede til i koordination med andre internationale organisationer at bistå Albanien med en demokratisk opbygning, der sikrer respekt for menneskerettighederne, samt en forberedelse af parlamentsvalg.

Efter Albaniens anmodning om udenlandske militære styrker og OSCE's beslutning nr. 160 vedtog FN's sikkerhedsråd den 28. marts 1997 resolution nr. 1101, i hvilken Sikkerhedsrådet giver bemyndigelse til en international sikringsstyrke i Albanien.

Opgaven er at sikre en hurtig humanitær bistand og at skabe sikre forhold for de internationale organisationers arbejde i Albanien, bl.a. ved afholdelse af parlamentsvalget.

Styrken er bemyndiget til at operere efter kapitel 7, hvilket giver styrken ret til at anvende magt ikke blot med henblik på sin egen sikkerhed og bevægelsesfrihed, men også for at kunne gribe ind til fordel for ofre for alvorlige forbrydelser, og disse bestemmelser er af stor vigtighed for det danske personel, for på grund af disse manglende bemyndigelser har der desværre været dårlige erfaringer i Bosnien.

Den multinationale styrke skal koordineres af en styringskomité, der er sammensat af de troppefyldte lande, og komiteen skal rapportere regelmæssigt til FN's sikkerhedsråd, og OSCE skal varetage den overordnede, samlede indsats.

Socialdemokratiet er enig med regeringen i, at Danmark bør yde både civile og militære bidrag, således som vi også har gjort det andre steder på Balkan.

I første omgang er det hensigten at bidrage med en let opklaringsenhed samt stabspersonel,

i alt 65 personer, og det er vigtigt for os, at det danske personel får maksimal sikkerhed og beskyttelse, dels i form af personligt beskyttelsesudstyr lig det, der bruges i Bosnien, dels ved at blive udrustet med lette pansrede hjulkøretøjer.

Endvidere vil enheden indgå i den franske bataljon, der består af panserinfanteri og ingeniør- og kampvognsenheder samt et helikopter-kompagni, i alt 1.000 franske soldater.

Omkostringerne for driften på ca. 15 mio. kr. forventes afholdt inden for forsvarsrammen, og mandatet har en varighed på 3 måneder.

Det er vigtigt for Socialdemokratiet at understrege, at vi i denne sag lægger stor vægt på, at også den civile side får høj prioritet, da stabiliteten i Albanien først vil opstå, når det albanske samfund er i stand til at brødføde sig selv.

Til sidst vil jeg appellere til alle Folketingets partier om at slutte op om beslutningsforslaget, og denne appel skyldes ikke mindst hensynet til de soldater, vi sender til Albanien, for det er vigtigt for det udsendte personel at vide, at den danske befolkning står bag det i dets ikke ufarlige opgaver, og i dette tilfælde er Folketinget befolkningens direkte repræsentant.

Formanden:

Så er der korte bemærkninger fra hr. Villy Søvnald, hr. Søren Søndergaard og fru Annette Just.

(Kort bemærkning).

Villy Søvnald (SF):

Jeg har et spørgsmål til Socialdemokratiets ordfører, der siger, at det er pyramidespillet, der er årsagen til den situation, der er nu i Albanien, for jeg mener, at den meget korte form for historieskrivning er fantastisk farlig, og derfor vil jeg spørge Socialdemokratiets ordfører, om han ikke deler den opfattelse, at der i maj 1995 var en valgsvindel, der siger sparto til, hvad vi har set i europæisk sammenhæng, og hvor Jyllands-Postens korrespondent gættede på, at socialisterne faktisk havde vundet valget – det gættede Jyllands-Postens korrespondent på – og at befolkningen reagerer på denne måde på grund af en opstemmet frustration over et diktatur, der så kulminerer i disse spil.

Og det er vel heller ikke et rigtigt billede, at de bevæbnede bander tyranniserer Albanien i et sådant omfang, at man slet ikke kan være der, for de nødhjælpsorganisationer, der er dernede, siger så sent som i Radioavisen i dag det modsatte: De beretter om, at de i 4 uger har fordelt nødhjælp, uden at de har haft et eneste uheld.

Derfor må jeg spørge: Hvor henter Socialdemokratiets ordfører sine billeder fra?

(Kort bemærkning).

Søren Søndergaard (EL):

Jeg har også nogle spørgsmål til den socialdemokratiske ordfører, og det første helt grundlæggende spørgsmål, jeg synes rejser sig, er: Støtter Socialdemokratiet den undtagelsestilstand i Albanien, der betyder, at folk kan fængsles, at aviser kan lukkes, og at alle demokratiske rettigheder er sat ud af kraft? Støtter Socialdemokratiet den undtagelsestilstand? Det synes jeg er helt afgørende at få afklaret fra starten af diskussionen.

Men jeg vil ligesom hr. Villy Søvnald også hæfte mig lidt ved, at den socialdemokratiske ordfører brugte den formulering, at stabiliteten i Albanien først vil opstå, når det albanske samfund kan brødføde sig selv, for er det ikke korrekt, at det, som den albanske befolkning mangler mest, efter dens egen opfattelse er såsæd og pesticider? Det sidste ved jeg ikke om vi skal bidrage til, men det er altså efter dens egen opfattelse det, den mangler mest. Det er bestemte, udvalgte grupper på hospitaler og plejehjem, der har problemer på grund af, at økonomien er brudt sammen, men det albanske samfund som helhed har i øjeblikket ikke noget problem med at brødføde sig selv.

(Kort bemærkning).

Annette Just (FP):

Det er i forlængelse af de to spørgsmål, som allerede er blevet stillet, jeg vil stille dette spørgsmål til hr. Peter Christensen: Er hr. Peter Christensen opmærksom på, at vi i virkeligheden risikerer at udsende soldater, som meget nemt kan blive taget som gidsler for at have taget part i den meget problematiske situation, man har i Albanien? Der er valgsvindel, der er en præsident, som jeg ikke tror én eneste politiker i resten af Europa har særlig meget tillid til – så har jeg ikke sagt for meget. OSCE har rent faktisk kun talt med præsidenten, men har ikke villet tale med oppositionen, har ikke villet tage ned til den sydlige del af landet og har ikke villet tage op til den nordlige del af landet, fordi præsidenten sagde, der var lidt uro dér. Dermed har OSCE i virkeligheden mere hældt benzin på bålet, og det var unødvendigt.

(Kort bemærkning).

Peter Christensen (S):

Jeg vil give hr. Villy Søvnald ret i, at valgsvindelen selvfølgelig har haft stor indflydelse på det, der er sket; men jeg tror heller ikke, hr. Villy Søvnald kan se bort fra pyramidespillet. Det fremgår jo af de billeder, der kommer ind i vore stuer, hvor folk siger, at de vil have deres penge tilbage, og at det er regeringen, der skal betale pengene tilbage.

Til hr. Søren Søndergaard: I den situation, Albanien var i, var det altså nødvendigt at erklære undtagelsestilstand. Og angående spørgsmålet om sult er det korrekt, at det er institutionerne, der har langt de største problemer, men det er jo ikke sådan, at der ligefrem er fødevareroverskud i Albanien.

Fru Annette Just mente, at OSCE tager parti. Nej, tværtimod. Det, der sådan set er sandheden i denne sag, er, at det er et samlet politisk flertal i Albanien, der har anmodet om hjælp. Det er ikke noget, de er blevet påtvunget, det er den samlede regering, der er godkendt af parlamentet dernede, som har anmodet om denne hjælp.

(Kort bemærkning).

Annette Just (FP):

Jamen det er da fint, at hr. Peter Christensen siger, det er den samlede regering, der har bedt OSCE om hjælp. Men ikke desto mindre turde næstformanden for OSCE, den tidligere østrigske kansler Vranitzky, end ikke tage ned og tale med oppositionen i den sydlige del af Albanien, og han blev frarådet at tage til den nordlige del af Albanien. Han skulle blive hos præsidenten og gentage, hvad præsidenten og den såkaldt samlede regering syntes, det var pænt og ordentligt at sige om Albanien, og det er ikke at tale med alle parter på lige vilkår.

Så siger hr. Peter Christensen, at der var jo også pyramidespillene. Ja, pyramidespillene var måske toppen af bjerget, men der var også valgsvindel, der var korruption, der var dårlig økonomisk planlægning og manglende stabilitet, og det bevirkede, at landet brød mere eller mindre sammen. Pyramidespillene var måske toppen af isbjerget, men når vi har haft folk fra Albanien på besøg her i landet, har de sagt, at pyramidespillene er en saga blot. Man har erkendt, at det var dumt, men de har ikke noget med den reelle situation at gøre.

Udenrigsministeren (Niels Helveg Petersen):

Fru Annette Just giver et helt fortegnat billede af, hvorledes OSCE's repræsentant, hr. Franz Vranitzky, har ageret i sagen. Forhenværende forbundskansler Vranitzky har talt med alle grupper, også med oprørsgrupperne i syd, og det skete i øvrigt, da han var dernede allerførste gang. Han har selvfølgelig også talt med regeringen, som jo ikke er en hvilken som helst regering, men en national samlingsregering bestående af alle partier og i øvrigt under ledelse af en person, som tilhører et parti, der er i opposition til præsidenten, som han i øvrigt har også talt med. Men det er værd at lægge mærke til, at alle grupper – også oprørsgrupperne i syd – og regeringen og præsidenten står bag anmodningen til det internationale samfund om at stille en multinational styrke til rådighed.

(Kort bemærkning).

Villy Søvnald (SF):

Jeg vil sige til hr. Peter Christensen, at vi er selvfølgelig enige om, at det albanske samfund er brudt sammen; men det, diskussionen drejer sig om, er, hvordan Socialdemokratiet kan dokumentere, at der er brug for militær til at beskytte nødhjælpsarbejdet. Er det ikke lidt svært, når de nødhjælpsorganisationer, der til daglig arbejder dernede – altså Røde Kors osv. – siger, at der ikke er brug for det? De sagde så sent som i radioavisen i morges, at de ikke har brug for det, så hvordan kan det danske Socialdemokrati og regeringen så sige, at der er et behov, når de nødhjælpsorganisationer, der udbringer maden, siger, at de ikke har behov for det?

Udenrigsministeren siger, at man ikke blander sig i, hvad Vranitzky foretager sig. Jeg står her med en meddelelse fra Ritzaus Bureau fra den 17. april, altså for en uge siden. Det var tanken, at Franz Vranitzky skulle tage sydpå, men han blev frarådet at gøre det af Berisha, som sagde: Lad være med det, for vi forhandler ikke med oprørerne, så længe de fastholder grebet i syd, som han udtrykte det. Og hvad skete der så? Vranitzky tog ikke derned. Er det ikke udtryk for, at Berisha har et fantastisk godt greb om udviklingen i øjeblikket, og at det er den situation, man ønsker at støtte?

(Kort bemærkning).

Søren Søndergaard (EL):

Jeg vil godt advare den socialdemokratiske ordfører mod at bruge det argument, at det er noget, som er godkendt af parlamentet i Albani-

en. Det tror jeg er en fejlargumentation. Jeg tror, den socialdemokratiske ordfører meget hurtigt vil komme til at opleve ting, som er godkendt af det parlament, men hvor selv den socialdemokratiske ordfører vil være meget ked af det, hvis de bliver vedtaget. Jeg tror, man skal fare med lempe, fordi parlamentet grundlæggende afspejler en valgsvindel. 104 ud af 120 medlemmer tilhører jo præsidentens parti.

Så sagde den socialdemokratiske ordfører, at man skulle afvæbne de bevæbnede terrorbander og terrorister, som fortrinsvis findes i syd. Jeg vil godt have at vide, hvad det er for nogle terrorister, der skal afvæbnes. Jeg er i øvrigt ikke helt sikker på, at det ligger inden for mandatet at afvæbne dem, men hvem er det, man mener? Er det f.eks. Komiteen for National Frelse i Vlore og de andre otte større byer i det sydlige Albanien, som organiserer bevogtningen i de store byer? Er det dem, som man ønsker at afvæbne? Det kunne jeg godt tænke mig at få et svar på.

(Kort bemærkning).

Peter Christensen (S):

Hr. Villy Søvnal rejste spørgsmålet om beskyttelse af nødhjælpsarbejdet, og det er jo korrekt, at der i den senere tid er givet meldinger fra en del af disse nødhjælpsorganisationer om, at det ikke er nødvendigt mere. Men jeg kunne sådan set vende spørgsmålet om: Hvis nu verdenssamfundet ikke havde grebet ind, ville man så have stået i samme situation? Jeg vil kalde det forebyggende, at man gav udtryk for, at man havde brug for militæret.

Hr. Søren Søndergaard siger, at han egentlig ikke giver meget for parlamentet; vel, så ser vi bort fra det. Men det er altså en forsoningsregering, der består af samtlige partier, og hvis/når de kan blive enige, må der være en vis baggrund for det.

Så bliver der henvist til de mennesker, der bor i syd. Det er altså ikke politiske partier, vi taler om, det er nogle oprørsgrupper, som ikke er repræsenteret i parlamentet. Og så bliver der spurgt, hvem der skal afvæbne dem. Jeg har ikke sagt i mit indlæg, at det er den militære styrke, der bliver sendt derned, der skal afvæbne oprørerne. Det er forsoningsregeringen, der har vedtaget, at de vil afvæbne dem, så det er det, der ligger i det.

(Kort bemærkning).

Annette Just (FP):

Det var jo interessant og direkte tale fra fra hr. Peter Christensen: Det har nu vist sig, at det ikke mere er nødvendigt med militær beskyttelse, for at nødhjælpen kan nå frem. Jamen det er jo dejligt, for så har vi altså nået det punkt, hvor det har vist sig – inden militæret overhovedet er kommet på plads – at det ikke er nødvendigt mere. Så må jeg i virkeligheden forstå hr. Peter Christensens udtalelse på den måde, at Socialdemokratiet ikke støtter, at vi skal sende 65 mand ned til at udføre en opgave, der ikke er nødvendig, for ellers hører al logik da op.

Så bare en lille kommentar til hr. Peter Christensen, når han siger, at oprørsgrupperne i syd gør oprør mod lederne i nord. Det er ikke helt det indtryk, vi andre har fået, når vi har talt med folk fra Albanien. De gør rent faktisk oprør mod valgsvindel, de gør oprør mod korrupsion, og de gør oprør mod landets elendige ledelse under præsident Berisha.

(Kort bemærkning).

Søren Søndergaard (EL):

Jeg skal oplyse den socialdemokratiske ordfører om, at der i hele perioden er kørt nødhjælp ind fra Grækenland, og at der ikke på noget tidspunkt ikke er kørt nødhjælp ind. Det er ikke officielle organisationer, der har gjort det, det er uofficielle, men der er kørt nødhjælp ind hele tiden,

Så henviser den socialdemokratiske ordfører til forsoningsregeringen og siger, at det er jo landets regering. Ja, men den repræsenterer ikke syden. Så siger den socialdemokratiske ordfører, at nede sydpå er der ikke politiske partier. Men det er forkert. Mange af de repræsentanter, som sidder i Komiteen for National Frelse, er lige præcis repræsentanter for de partier, der også sidder i regeringen i nord, men de har sagt, at de ikke vil lade sig afvæbne, før Berisha er gået af, for hvis de lader sig afvæbne, er de bange for, hvad der sker – blandt andet fordi Besrisha er i gang med at træne 1.000 mand i kaserneerne i Tirana. De får 1.000 dollars om måneden, og de skal sættes ind mod syden, når han får det militære overtag, og derfor vil folkene i syd ikke lade sig afvæbne.

Til slut vil jeg spørge hr. Peter Christensen: Der bliver talt om både militære og civile bidrag, men kunne vi ikke få løftet sløret for, hvilke civile bidrag Socialdemokratiet mener der skal gives?

(Kort bemærkning).

Villy Søvndal (SF):

Det er igen for at få en helt præcis dokumentation.

Hvis man læser Herald Tribune fra i går, er der to bemærkninger fra World Food Programmerne, som hr. Peter Christensen nævnte som en af de organisationer, der gerne vil have militærhjælp til Albanien. Før det første siger de: They can come, if they want – altså: De kan komme, hvis de ønsker det; ikke nogen voldsom begæring, men skal det være, så lad det være – og så siger de videre: We don't want to be impolite – altså: Vi ønsker ikke at være uvenlige. Se, det er virkelig diplomati, de udøver her. De siger, at det ikke nytter noget, men de vil da ikke genere militæret, hvis det kommer. Det kan man vist ikke tage som udtryk for, at de ønsker, militæret kommer. Det er simpelt hen forkert, det er i lodret modsætning til, hvad de humanitære organisationer ønsker.

Hvis det er rigtigt, at den danske indsats vil koste 50 mio. kr. og udgør en hundrededel af den samlede militære indsats, er det et beløb i størrelsesordenen 5 mia. kr., vi diskuterer. Kan man forestille sig, hvad vi kunne gøre for de samme penge, hvis de blev anvendt til at afhjælpe den virkelige nød, der er i Albanien?

(Kort bemærkning).

Pia Kjærsgaard (DF):

Hvad er det her dog for noget? Jeg synes også, det var en meget, meget svag præstation af den socialdemokratiske ordfører, og gør alle de indvendinger, der faktisk kommer fra et ret stort mindretal i Folketinget, ikke noget som helst indtryk?

Hvad er det her? Er det bare et rent prestigeprojekt, kunne man næsten fristes til at spørge. Er det bare ren prestige, at vi nu skal sende 65 danske soldater til Albanien på en mission, som faktisk er ret farlig? Hvorfor i alverden vil man med djævelens vold og magt gøre det? Det er bemærkelsesværdigt, at det var den danske udenrigsminister, der først af alle med fast og myndig stemme slog til lyd for, at nu skulle der sendes danske tropper af sted. Hvad går der dog af lille Danmark? Gør det slet ikke noget indtryk, at et så stort mindretal på forhånd siger fra?

(Kort bemærkning).

Peter Duetoft (CD):

Jeg skal senere i min ordførertale vende tilbage til, at CD bestemt står bag dette forslag; men jeg vil gerne bede den socialdemokratiske ordfører bekræfte, at stort set alle de argumenter, der er kommet frem i debatten i dag fra både Dansk Folkeparti, Fremskridtspartiet og venstrefløjten, er nøjagtig de samme argumenter, der blev ført frem, dengang vi diskuterede, om vi skulle sende tropper til Bosnien. Dengang var det også de partier, der – halleluja – ikke ville gøre noget: Vi kunne ikke, vi ville genere nødhjælpen, og vi ville alt muligt i denne verden. Det er nøjagtig den samme argumentation i dag, og den er lige så forkert i dag, som den var i sin tid, så jeg vil bare gerne bede den socialdemokratiske ordfører bekræfte i sit svar til disse ordførere, at sådan var det faktisk dengang.

(Kort bemærkning).

Peter Christensen (S):

Hvem står bag denne tanke? Jo, bl.a. 54 OSCE-lande, og jeg tror også, de har spekuleret lidt over, hvad der vil være en god idé i denne sag.

Så blev der sagt, at der var jo ingen grund til at sende militær derved, fordi befolkningen i syd gjorde oprør mod valgsvindel og mod det eksisterende system. Jamen det er jo igen et godt argument for at sende styrker derved. Disse styrker skal jo også formidle, at der kommer et parlamentsvalg, så der bliver demokratiske tilstande i Albanien, men det er måske ligegyldigt set fra Enhedslistens side.

Så spørger fru Pia Kjærsgaard: Gør det ikke indtryk, at et mindretal ikke bakker forslaget op? Jo, det gør indtryk, at et mindretal ikke bakker op bag de soldater, vi sender derved, for det havde jeg gerne set.

Og endelig vil jeg gerne have lov til at bekræfte over for hr. Duetoft, at bortset fra, at SF og Fremskridtspartiet stemte for forslaget vedrørende Bosnien – det vil jeg ikke undlade at sige her – er det de samme argumenter som dengang.

Svend Aage Jensby (V):

I en snart lang årrække har det danske forsvar i større og mindre omfang, f.eks. som enkelt-observatører eller som en del af en større styrke, i forskellige sammenhænge deltaget i løsning af internationale fredsbevarende og humanitære opgaver. Det er sket i mange lande, i mange regioner, og mange har betalt den højeste pris. Det har kostet ofre i tidens løb.

Der er imidlertid én ting, der har været kendetegnende i de år, hvor det danske forsvar har optrådt på den internationale scene, og det er, at forsvaret ganske som mange humanitære organisationer og enkeltpersoner har været i stand til at løse de ofte vanskelige opgaver, det er blevet stillet over for. Det er sket på fortræffelig vis, og det er sket på en måde, der gør, at der i international sammenhæng står dyb respekt om det danske forsvar og om Danmark.

Jeg synes, det har vist, og det vil også vise sig i fremtiden, at der er behov for, at vi her i Danmark til stadighed sørger for at sikre, at vores forsvar får de materielle og personalemæssige ressourcer, der er nødvendige for, at den linje, som er stukket så godt ud i tidligere tider, kan videreføres. Det er netop den linje, regeringen ønsker at fortsætte med det foreliggende forslag om at give samtykke til, at dansk militær kan stilles til rådighed for en multinational styrke til indsættelse i Albanien.

Lad mig med det samme sige, at regeringen ikke skal savne støtte fra Venstres side, for vi støtter forslaget, selv om jeg – og utvivlsomt mange andre med mig – ikke er i tvivl om, at de 65 mand fra det danske forsvar, vi taler om her, kan blive stillet over for overordentlig vanskelige og farlige opgaver, som kan kræve en overordentlig høj pris.

Lad mig dernæst sige, at vi alle gennem pressen eller andre medier med dyb bekymring har kunnet iagttage udviklingen i Albanien – det land på Balkan, der har levet længst under kommunismens regime og har følt det mest tyngende, som har været præget af utrolig fattigdom, og som nu ganske enkelt er ved at gå i opløsning uden nogen form for lov og orden, som det så rigtigt er beskrevet indledningsvis i bemærkningerne; det kan ingen være i tvivl om. Om det er pyramidespil eller andet, man kan takke for det, er underordnet. Fakta er, at det mest undertrykte folk under kommunistisk styre nu er udsat for dybe lidelser og overgreb, og at der sker en daglig tilsidesættelse af fundamentale menneskerettigheder.

Det er først og fremmest den situation, der gør, at Danmark og det internationale samfund skal bidrage til at normalisere forholdene i det omfang, det nu er muligt, og hindre fortsatte lidelser og krænkelse af menneskerettighederne. Efter min og Venstres opfattelse vil man nemlig være dybt naiv, hvis man ikke vil indse, at den situation, der hersker i Albanien, lynhurtigt kan udvikle sig til noget, der er langt værre i den historisk set altid urolige Balkanregion.

Danske hjælpeorganisationer, dansk forsvar og mange andre lande har i årevis ydet en fortræffelig indsats i Bosnien, bl.a. af de samme grunde som dem, der er anført som begrundelse for regeringens forslag. Jeg vil sige det sådan, at den indsats i værste fald kan vise sig at være forgæves, hvis man ikke gør det, regeringen nu lægger op til for at bringe ro og forbedre forholdene i Albanien. Jeg hilser samtidig med tilfredshed – det ligger ganske vist uden for dette forslag – at man fra en lang række organisationers side, både EU og andre, også vil forsøge at give Albanien økonomisk støtte til at komme på ret køl, for som det tidligere er sagt, skal der naturligvis et bredt spektrum af initiativer til for at bringe dette undertrykte folk på banen og bringe ro i området.

Fra Venstres side lægger vi vægt på, at den militære indsats sker efter anmodning fra den forsoningsregering, der er dannet af alle partier i landet. Jeg indlader mig ikke i en diskussion om, hvor vidt og bredt disse partier er repræsenteret i syd eller nord; jeg konstaterer bare, at samtlige partier i Albanien sidder i den forsoningsregering, som har ønsket den indsats, regeringen anmoder om samtykke til at udføre. OSCE har støttet indsættelsen af styrken, OSCE og andre har erklæret sig rede til at bistå Albanien med en demokratisk opbygning og forberede et parlamentsvalg her til juni, FN's Sikkerhedsråd har givet bemyndigelse til indsættelse af en styrke, og det albanske parlament har så sent som den 30. marts i år godkendt indsættelsen af styrken. Det er alle disse ting, Venstre har forholdt sig til, og jeg mener, at vi også her i det danske parlament har at forholde os til, at det er den beslutningsproces, der ligger bag den vurdering, vi skal foretage.

Angående den danske militære styrkes opgaver fremgår det klart af højre spalte i fremsættelsestalen, at de består i at sikre kontrollen med de primære transportknudepunkter og -ruter for at sikre indførsel og distribution af nødhjælp, men også i at bistå med at sikre rammerne for internationale civile og humanitære organisationers arbejde i Albanien. Det er opgaver, som er utrolig vigtige, og jeg er enig i, at de bør udføres. Foreløbig kan vi hilse med tilfredshed, at de første styrker, som Italien har sat ind i Albanien, tilsyneladende er blevet mødt med venligsindede tilkendegivelser fra befolkningen. Man har behov for styrkerne dernede, fordi en flok kriminelle bander er ved at overtage styret i landet, og disse første tropper ville ikke være

blevet modtaget så venligt, som tilfældet er, hvis der var indædt modstand mod dem.

Om selve den danske styrke gælder det, at vi lægger vægt på i Venstre, at den er undergivet klare kommandoforhold, og at den er sikret størst mulig beskyttelse. Jeg hilser med tilfredshed, at den skal indgå i en fransk bataljon – jeg må gå ud fra, at det sproglige, kommunikationsmæssige, er på plads – som er godt bestyktet med kampvogne og helikoptere, fordi det indebærer en høj grad af beskyttelse for vore soldater.

Årsagen til, at forslaget skal forelægges for Folketinget, er jo, at der er mulighed for anvendelse af militære magtmidler. Det anføres, at det kan ske for at sikre personellet, sikre den frie bevægelighed og sikre de humanitære organisationer samt eventuelt – hvis der foreligger nødræts- eller nødværgelignende situationer – at sikre enkeltindivider. Jeg er enig i, at det må være styrkens opgave.

Venstre er enig i, at regeringen kan justere indsatsen i det omfang, den måtte finde hensigtsmæssigt. Hvis opgaven ikke er løst inden for de 3 måneder, der lægges op til, og mandatet fra FN fornys, kan jeg også indestå for, at medmindre der sker afgørende ændringer, vil de synspunkter, jeg her giver udtryk for, også være gældende til den tid.

Jeg har set en artikel i Berlingske Tidende i dag under overskriften »Helveg i krydsild om Albanien«. Der står, at udenrigsministeren i dag vil blive mødt med en byge af spørgsmål om formålet med den militære aktion i Albanien, og at nødhjælpsfolk i landet siger, at de sagtens kan klare sig uden international beskyttelse. Det vil være en stor letsindighed, hvis vi – blot fordi én eller nogle enkelte nødhjælpsorganisationer giver udtryk for sådanne synspunkter – skulle sidde begæring fra regeringen i Albanien overhørig, uanset hvor skrøbelig og hvor diffus den end måtte være, eller sidde henstillinger fra FN og OSCE overhørig og blot på grund af sådanne meldinger afstå fra at yde et militært bidrag.

Jeg vil råde dem, der fører de synspunkter i marken fra nødhjælpsorganisationernes side – og det råd vil jeg også give hr. Søndergaard og hr. Søvnald – til at læse den artikel, der står i Berlingske Tidende i dag under overskriften »Soldater og humanitær hjælp«, og som er skrevet af generalløjtnant Hillingsø. Her vil man få en fortræffelig redegørelse for den problemstilling, vi står overfor.

Venstre kan altså støtte forslaget.

(Kort bemærkning).

Villy Søvnald (SF):

Hr. Jensby lægger afgørende vægt på det albanske parlaments tilkendegivelser. Jeg vil bare sige, at Jyllands-Postens korrespondent, Per Nyholm, skrev den 27. marts, at han gætter på, at det valg, som gjorde, at Berisha fik en majoritet på 104 ud af 120 mandater, i virkeligheden endte med en sejr til socialisterne. Det er alment kendt, men Venstre tager altså valgsvindelen til indtægt for sin stillingtagen. Mon det er klogt?

Så vil jeg godt sige om banderne, at samme Per Nyholm gør rede for – jeg refererer fra Jyllands-Posten den 27. marts – at de plyndringer og ødelæggelser, der har ledsaget oprøret, i betydelig grad skyldes Det Demokratiske Partis – og det er Berishas parti – professionelle bøller, der er kendt som »barberbladene«, og det hemmelige politi SHIK, der kontrolleres af præsidenten og ikke af chefen for den nationale samlingsregering, Bashkim Fino.

Hvad er det dog for et billede, Venstre er med til at tegne i denne debat? Hvad er det for et forvansket billede, der står i modsætning til opfattelsen hos alle dem, der er i nærheden af begivenhedernes centrum?

(Kort bemærkning).

Søren Søndergaard (EL):

Jeg håber altså, at den baggrundsviden hos dem, der har truffet den her beslutning om at sætte soldaterne ind, er noget større end den, Venstres ordfører giver udtryk for. Og grunden til, at jeg håber det, er, at ellers tror jeg, man kan gå hen og få alvorlige problemer.

Jeg synes, det er meget letsindigt at sige: Jo, men vi har regeringens ord, og så er der nogle folk nede i syd, og de vil ikke rigtig finde sig i det. Jamen det interessante er, at de folk, der er nede i syd og ikke vil finde sig i det, er altså dem, der er bevæbnede. Det er dem, der har våbnene. Og Berisha har fuldstændig klart sagt: Der bliver ikke noget valg, så længe de er bevæbnede, og de har fuldstændig klart sagt: Vi afgiver ikke vores våben, før der har været et valg.

Så er spørgsmålet: Hvordan forholder man sig til det? Og omkring det centrale spørgsmål er Venstres ordfører fuldstændig tavs. Fuldstændig tavs. Jeg vil bare spørge Venstres ordfører om én ting: Hvem er de kriminelle bander i syd, som Venstres ordfører omtalte? Hvem er det præcis?

(Kort bemærkning).

Annette Just (FP):

Til hr. Svend Aage Jensby: Jeg vil altså prøve på at vende spørgsmålet lidt om. Kan hr. Jensby fra Venstre fortælle mig, om der er krig i Albanien? For ifølge alle de referater, jeg har fået, så er der ikke krig i Albanien.

Der er nogle få hundrede, der er blevet dræbt her de sidste måneder, det er rigtigt; omkring 90 pct. er vådeskud. Det er, fordi børn har fået fat i våbnene og er kommet til at skyde dem af mod hinanden. Det kalder jeg altså ikke en krig. Skal vi bruge NATO, skal vi bruge dansk militær til at stoppe noget, som er en revolte mod en regering, som kom ind på falske forudsætninger? Er det Venstres nye politik? Jeg tvivler på, at de i hvert fald har opbakning udadtil.

Og så holder jeg utrolig meget af Venstres argumentation om, at man ikke skal rette sig efter det, blot fordi sådan nogle humanitære organisationer bare sådan tilfældigt siger, at de ikke har brug for militær beskyttelse. Kunne det ikke tænkes, at en militær beskyttelse i virkeligheden vil få det hele til at eskalere?

(Kort bemærkning).

Svend Aage Jensby (V):

Til hr. Søvndal kan jeg sige: Om valget kan anfægtes eller ikke kan anfægtes har jeg eller de færreste i det her Folketing vel nogen chance for seriøst at tage stilling til, men det, der lægges afgørende vægt på fra min side, er, at netop det valg, som er bebudet til afholdelse i juni, skal overvåges og forberedes af OSCE, og det er jo det, der gør, at den størst mulige chance for, at man kan få et seriøst, korrekt gennemført valg, er til stede.

Og så til hr. Søndergaard, der udtrykker det forfængelige håb, at baggrundsviden er større hos dem, der har besluttet det her – altså denne indsættelse af en international styrke – end den er hos undertegnede. Ja, det kan jo være et forfængeligt håb.

Der er én ting, der i hvert fald er stensikker, og det er, at jeg hellere vil slås i hartkorn med dem i OSCE – andre landes regeringer og FN, militærsagkyndige – end jeg vil slås i hartkorn med hr. Søndergaard, for hr. Søndergaard og jeg vil aldrig blive enige om international indsats. Det tror jeg ikke.

Det ville være naturstridigt, for selv om det drejer sig om at forfægte og sikre fundamentale menneskerettigheder, er Enhedslisten jo stadig væk i en position, hvor man ikke i mindste

måde kan drømme om, at militær i samarbejde med andre organisationer skal bidrage hertil, så derfor tror jeg ikke, vi får en nyttig dialog med hinanden. Vi spilder i virkeligheden kun tiden.

Og så vil jeg til fru Annette Just sige: Jeg har ikke udtrykt mig sådan, at jeg sagde, der var krig i Albanien. Jeg sagde, at landet var ved at gå i opløsning. Det var uden lov og orden. Der bor i det sydlige Albanien efter forskellige skøn omkring 60.000 grækere, og det har historisk set været et uropræget område, så hvis vi ikke griber ind, kan det udvikle sig til krig, og det er det, jeg og Venstre gerne vil være med til at forhindre: en krig, der endnu ikke er opstået.

(Kort bemærkning).

Pia Kjærsgaard (DF):

Til hr. Jensby: Jeg synes, det kan diskuteres, det må jeg sige, og jeg synes ikke, at der i denne debat er nogen grund til at skyde nogle folk motiver i skoene. Faktisk burde hr. Jensby og jeg fra Dansk Folkeparti have mere tilfælles på det her område – kan man godt sige – end måske hr. Søndergaard og hr. Jensby, men Dansk Folkeparti er altså også inderligt imod det her.

Det er et albansk morads, man nu sender soldater ned til. Det er et sted, hvor folk er bevæbnet til tænderne. Det er et sted, hvor halvvoksne drenge render rundt med stjalne våben, og det eneste, hr. Jensby forholdt sig til i den debat, er jo, at så skal det i Folketingssalen, og Folketinget skal give mandat til det. Ja, for der er en enormt stor risiko ved det her, og spørgsmålet er:

Hvor meget skal Danmark engagere sig internationalt? Er målet ikke ved at være nået? Vi har diskuteret Bosnien. Nu diskuterer vi Albanien. Hvad bliver det næste? Er der slet ikke noget mål? Er der intet stop heller fra Venstres side for, hvor vidt Danmark skal engagere sig internationalt?

(Kort bemærkning).

Villy Søvndal (SF):

Det her bliver jo en mere og mere sælsom debat, jo længere den skrider frem. Jeg vil godt spørge, om jeg hørte hr. Jensby rigtigt, når jeg hørte hr. Jensby sige: Om valget kan anfægtes, kan ingen vist sige.

Er det virkelig Venstres officielle politik, at valget i Albanien formentlig foregik på den måde, som valg de steder nu foregår, efter at alle inklusive OSCE har haft indvendinger? Og jeg vil godt høre udenrigsministerens kommentar til det her på et tidspunkt: om det virkelig er

det officielle Danmarks standpunkt. Det håber jeg ikke.

Jeg vil også sige, at jeg ikke forstår, hvis det er Venstres standpunkt. Det kan Venstre ikke holde til. Venstre kan ikke holde til at blåstempe et valg, der er så oplagt beskidt, så oplagt korrupt, så oplagt unfair, som det albanske valg var. Men det var da vist den sidste forsvarer i det civiliserede Europa for Berisha, vi her mødte.

Hvis ikke Venstre er i stand til at vurdere det, så vil jeg meget advare imod, at Venstre får afgørende indflydelse på, hvad der skal ske i Albanien. Så bliver det for alvor farligt, det, vi udvikler det her til.

(Kort bemærkning).

Søren Søndergaard (EL):

Hr. Jensby ved ikke, om parlamentsvalget kan anfægtes. Altså nu var jeg tilfældigvis en af de dér 50 valgobservatører fra OSCE, der var dernede, og jeg var med til at lave den rapport, som sagde, at det valg ikke var fair og frit. Det var en rapport, som de 50 valgobservatører blev enige om og udsendte.

Og det, der så bekymrer mig, vil jeg sige til hr. Jensby, var, at da vi så havde færdiggjort den rapport, og den skulle offentliggøres, så kom den italienske ambassadør og sagde: Næ, næ, næ, denne her rapport skal ikke offentliggøres. Og den italienske ambassadør fik gennemtvunget, at den ikke skulle offentliggøres af hensyn til forholdet til Berisha. Og det er nu Italien og den italienske ambassadør, som skal være ledende i denne her operation.

Det er sådan noget, der gør én betænkelig, og derfor tillader jeg mig endnu en gang at spørge hr. Jensby: Hvem er de kriminelle bander i syd? Hvem er det? Vi må da vide det. Soldaterne, der skal derned, må da vide det. Hvem er det, de skal passe på? Hvem er de kriminelle bander?

(Kort bemærkning).

Annette Just (FP):

Jeg håber, at hr. Jensby nu må erkende, at det var en fortalelse. Det må det have været, når han som Venstres ordfører står og siger, at der ikke er nogen, der kan vide med sikkerhed, om det sidste valg i Albanien var helt, som det skulle være. Der ligger rapport på rapport om, at det hverken var fair eller frit, og at det var uvederhæftigt, og der ligger meget andet godt.

OSCE er for så vidt den organisation, der sagde det mest klart og tydeligt, og derfor er det jo ganske interessant, at OSCE alligevel er den

organisation, der bagefter forhandler med præsident Berisha. Der er blevet sagt meget om, hvordan det skete, og hvordan italienerne støttede op om det, men man forhandlede alligevel videre med præsident Berisha, og nu skal man så fra OSCE's side til at sikre det næste valg.

Jeg er lige ved at begynde at forstå, hvorfor det skal have 65 danskere derned for i hvert fald at klare at sikre én person, og det er den danske udenrigsminister, næste gang han kommer derned.

(Kort bemærkning).

Svend Aage Jensby (V):

Jeg vil til fru Pia Kjærsgaard sige, at der jo i det, fru Kjærsgaard sagde, sådan lå noget i retning af, at vi på en række punkter var politisk enige. Ja, ja, der er grænser for, hvor vi er enige, men på ét område er vi i hvert fald dybt uenige, og på ét område er jeg totalt skuffet over det, Dansk Folkeparti repræsenterer, og det er, når man skal forholde sig til Danmarks deltagelse i internationale fredsstøttende, humanitære opgaver. Dér er vi ikke enige overhovedet, og det skuffer mig utroligt.

Til hr. Søvnal og hr. Søndergaard: Jeg kan af gode grunde ikke stå her og pege fingre ad dit og dat med hensyn til det ene eller det andet valg. Det, jeg siger, er, at nu vil OSCE tage ned og forberede, overvære og sikre en seriøs og fair gennemførelse af et valg. Det er det, jeg argumenterer for og intet andet.

Til hr. Søndergaard: Jeg kan ikke bruge de beskyldninger og insinuationer mod den italienske ambassadør til noget som helst. Tænk sig, hvis man nede i det italienske parlament også begyndte at skyde danske udenrigstjenestefolk eller politikere sådan nogle ting i skoene. Det deltager jeg ikke i overhovedet.

Og dermed har jeg sagt mit sidste ord. Jeg gjorde i min første indledning rede for de hovedsynspunkter, der danner baggrund for Venstres støtte til udsendelsen af styrken.

(Kort bemærkning).

Søren Søndergaard (EL):

Jeg forlanger ikke, at Venstres ordfører skal lytte til, hvad jeg siger om valget i Albanien. Jeg synes bare, han skulle lytte til de øvrige 49, som deltog i den valgmission, herunder folk, som tilhørte Det Konservative Folkeparti, folk, som tilhørte Centrum-Demokraterne i Danmark, og andre gode mennesker, som gjorde en fortrinlig indsats, og som i enighed kom frem til den rap-

port, der blev offentliggjort. Det var sådan set det, der var pointen, og ikke, hvorvidt hr. Jensby tror på undertegnede eller ej.

Det, der jo er problemet, er bare, at OSCE også var der sidste gang. Og derfor er vores problem: Hvordan undgår vi, at det her gentager sig? Og det handler altså om magtforholdene, og dér kan vi selvfølgelig diskutere, om soldater kan være med til at ændre magtforholdene i den rigtige retning. Præcis. Men så er det da også vigtigt, at man ved, hvem der er fjenden. Så er det da vigtigt, at man kan sige: Hvem er det, man skal afvæbne i syd, og hvem skal man ikke afvæbne? Og dér må jeg altså bare beklage, at det centrale spørgsmål vil Venstre ikke svare på.

(Kort bemærkning).

Villy Søvndal (SF):

Det er i sagens natur svært at fortsætte en diskussion med én, der nægter at fortsætte. Det er så også en måde at strække våben på. Jeg synes, det er lidt bedrøveligt, for en demokratisk debat har jo bl.a. til hensigt at afprøve et synspunkts holdbarhed i en diskussion. Det har den i allerhøjeste grad, når vi står over for denne type af vanskelige spørgsmål.

Jeg synes også, det har været en svær diskussion, men ikke at ville afprøve sit synspunkts holdbarhed synes jeg er betænkeligt; men jeg venter på, at udenrigsministeren på et tidspunkt vil fremkomme med udenrigsministerens syn på de afholdte valg i maj 1996. Jeg tror ikke, der er nogen regeringsrepræsentant i Europa, der vil vove sig ud i det standpunkt, at det var ordentlige, anstændige valg.

Jens Jørgensen (KF):

Jeg vil gerne tage mit udgangspunkt dels i den historiebog, der findes over Europas historie igennem århundreder, og dels vil jeg lidt senere tage mit udgangspunkt i holdninger fra dansk side til international deltagelse. Det er min oplevelse gennem mange års arbejde, at man ikke skal bladre mange sider ind i historiens bog om Europa i de sidste århundreder, før øjet og interessen og indimellem frygten, angsten og desperationen igen og igen sætter fokus på Balkanområdet. Vi behøver ikke gå til mordet i Sarajevo i 1914 som det eneste. Der er – og nu bruger jeg et forkert udtryk: en perlerække, jeg burde finde noget helt andet – en række af begivenheder, som burde mane det samlede Folketing til eftertanke. Og så vil jeg godt sige: Og til ansvarlighed.

Hvis man kigger lidt i områdets kulturhistorie, så er det en historie om forskellige religioner, der krydses efter fuldstændig irrationelle linjer. Det er sproggrænser, det er økonomiske barrierer, og først og fremmest var det i en periode igennem århundreder en frontlinje, der på et tidspunkt lå lige syd for Wien og ellers lagde sig med variationer nede i Balkan.

Det meste af det 19. århundrede fra omkring 1848 med spirer tilbage i 1830 og i perioden fra 1848 og fremefter er historien om borgerkrige eller borgerkrigs-lignende tilstande. Man skal ikke bladre meget i Jugoslaviens historie, før man finder ud af for det områdes vedkommende, at det var en speciel situation – krigen – og en speciel person, Josip Broz Tito, der i virkeligheden holdt sammen på det med sin personlige autoritet.

Hvis man opfatter Albanien som et lukket land med nogle meget skarpe firkantede grænser og tror, at der ikke er religiøse modsætninger, kulturelle modsætninger, historiske, befolkningsmæssige og sproglige modsætninger, så tager man fejl.

Og derfor går jeg over i den næste vinkel i det her tema, som går på, at vi må vise ansvarlighed, før det bliver en kuddtønde, der eksploderer. Jeg synes, at verdenshistorien har givet os eksempler nok på, at man har ventet længe nok. Det vil sige, at man har været ikke bare sig selv, men sig selv nok.

Derfor er det for mig og for Det Konservative Folkeparti en given sag, at vi vil støtte den her aktion. Vi tager afsæt i, at det ikke var den danske regering, der opfandt, at nu skulle man til Albanien. Vi tager afsæt i, at der sidder en regering. Den kommer med en anmodning. Den er behandlet af en række OSCE-lande. Den er behandlet i FN. Der står et internationalt samfund bag.

Jeg tror, det er nødvendigt, at man ser det i det perspektiv og tør tage et medansvar. 65 personer fra det danske forsvar skal derved. Man har erfaring og viden, fordi det danske forsvar har været involveret andre steder i Europa. Dygtigt, godt, med vilje og evne til at samarbejde og med vilje og evne til at løse problemerne på det højeste niveau.

Må jeg så lidt polemisk sige, at for mit vedkommende ligger det sådan, at man selvfølgelig godt kan pege på, som nogle har gjort, at der er ballade og morals, som nogle siger, og andre siger, at der ingen problemer er, men man skal lige hæfte sig en lille bitte smule ved kronologi-

en. Der sker det, at i det øjeblik, der bliver truffet beslutninger bl.a. i FN i marts måned, så har det en psykologisk påvirkning. Og dette at nogle siger, at der ikke er ballade og uro i øjeblikket, må efter min mening aldrig føre til, at vi så ikke udsender disse 65 mennesker under henvisning til, at det jo nok går alligevel, for så havner vi durk i det klassiske hul: at vi kommer for sent, at vi skal komme med brandslukning i stedet for med forebyggelse.

Der er en gammel dansk sang – nu må vi vistnok ikke synge her fra talerstolen; det skulle jeg også nok af andre grunde lade være med – der har et par linjer, der er tankevækkende, synes jeg: »... Du puslingland, som hygger dig i smug...« Jeg vil ikke på Det Konservative Folkepartis vegne lægge billet ind på, at vi skal vente og se tiden an. Vi skal være med med den ansvarlighed, som et land i OSCE-sammenhæng og i FN-sammenhæng har mulighed for. Så vi støtter mandatet.

(Kort bemærkning).

Annette Just (FP):

Må jeg complimentere hr. Jens Jørgensen for en meget smuk tale. Den kunne være brugt til mange andre gode ting, men her brugte man den til at forsikre sig om, at puslinglandet ikke skulle putte sig og tro, at det ikke havde noget som helst at gøre her.

Hr. Jens Jørgensen talte meget for, at de danske soldater er gode også i internationalt samarbejde. Jeg tror ikke, der er en eneste dansk politiker, der ikke vil skrive under på det. Men kan hr. Jens Jørgensen ikke godt være sød og fortælle mig, hvornår danske soldater i internationalt samarbejde under italiensk lederskab har skullet samarbejde med Frankrig, Spanien, Grækenland, Tyrkiet, Rumænien og Østrig? Ingen steder.

Det er rent faktisk et helt andet hold lande, vi samarbejder med i Bosnien. Vi har samarbejdet med Kroatien osv., og det er faktisk lande, som vi kunne kommunikere med på et sprog, vi havde fælles, nemlig det engelske. Det var, hvor vi havde samarbejde om en masse andet også kulturelt osv., og her bliver vi pludselig sat sammen med en stor flok, som vi intet – undskyld – har tilfælles med.

(Kort bemærkning).

Villy Søvnald (SF):

Jeg tager egentlig blot ordet ganske kort for at sige, at jeg ikke vil tages til indtægt for den holdning, der hedder, at vi ikke vil blande os. Det har heller ikke været tonen i mine korte bemærkninger. Det bliver det heller ikke i min ordførertale.

Den meget præcise diskussion drejer sig om, hvorvidt det er en klog måde, vi blander os på, og ikke om vi skal blande os internationalt eller ej, for det er vi jo tilhængere af. Og dér savner jeg det svar, der hedder: Hvad er det, der tilsiger nødvendigheden af en så voldsom militær intervention i en situation, hvor de, der er tæt på, siger: Vi synes ikke, det er et klogt svar. Var det så ikke klogere at overveje nogle kloge svar? Og kan vi ikke godt bevæge os ind i den lidt mere konkrete diskussion uden at blive beskyldt for at tilhøre den flok, der vil hygge sig i puslinglandet i smug.

(Kort bemærkning).

Søren Søndergaard (EL):

Jeg vil også forsikre hr. Jens Jørgensen om, at vi ikke har den opfattelse, at man skal hygge sig i smug. Men spørgsmålet er jo selvfølgelig hvordan.

Noget af det, man lægger mærke til, og noget af det, der undrer én, er jo, at det militære bidrag på 15 mio. kr., som vi giver nu – 15 mio. kr. over tre måneder kommer det til at koste plus noget materiel, som tages med, men det får vi forhåbentlig hjem igen – er det samme, som vi i de sidste tre år årligt har givet til overgangsbistand i forbindelse med demokratiske projekter, til centre for torturofre osv.

Det vil sige, at på en tre måneders militær indsats brænder vi det samme af, som vi tidligere har brugt et helt år på at bruge på den civile genopbygning. Synes den konservative ordfører ikke, at det måske havde været bedre, om vi havde brugt nogle flere penge før – at vi havde blandet os noget tidligere med nogle flere penge – så vi havde undgået den situation, vi har nu? Og skal jeg forstå den konservative ordførers ordførertale på den måde, at det er et tilsagn om, at vi selvfølgelig skal fortsætte den bistand til menneskerettighedscentre, centre for torturofre osv., som vi har haft i den forløbne periode?

(Kort bemærkning).

Jens Jørgensen (KF):

Nu skal jeg i gang med at bruge manuskript. Det er stort set det værste, jeg ved. Men jeg er jo nødt til det, når de kære kolleger stiller nogle spørgsmål, kommer med nogle kommentarer.

Jeg takker selvfølgelig fru Annette Just for bemærkningerne om, at det var en meget smuk tale, selv om jeg jo ikke kunne undgå at høre, at der lå sådan et gevaldigt skær af ironi over det, men det kan man jo si fra.

Fru Annette Just havde et spørgsmål om, hvorvidt vi tidligere havde samarbejdet med de syv navngivne lande, som fru Annette Just sagde. Ikke samtidig med dem alle syv og kun med dem. Men hvis viljen til at gå ind og skabe gode og sikre og trygge forhold i situationen medfører, at det er lige nøjagtig de syv lande, så skal vi selvfølgelig gøre det. Og med det kendskab, jeg har til dansk forsvar, og med den viden, vi begyde to har om, at de skal indgå som en del af den franske bataljon, så nærer jeg overhovedet ingen tvivl om, at det skal lykkes.

Til hr. Villy Søvndal og hr. Søren Søndergaard, der begge to var inde på spørgsmålet om – jeg takker naturligvis for synspunkter omkring holdningerne med puslingelandet osv. – hvorvidt det nu er en meget klog måde at blande sig på, om man ikke skulle bruge 15 mio. kr. eller mere til andet end kugler, kanoner og krudt:

Må jeg tage det sidste først og sige, at for mig er det meget vigtigt, at det militære element ledsages af elementer, der kan styrke en demokratisk proces. Det er lidt bredt, men det er det, jeg vil sige.

Og så vil jeg blot sige til hr. Villy Søvndal om dette med, hvorvidt det er en klog måde at blande sig på, at det godt kan være, at man om en måned eller to retrospektivt kunne sige, at vi skulle have gjort anderledes, men jeg tror, det er nødvendigt at gå ind nu, blandt andet fordi det hviler på et FN-mandat. Det er vi så ikke enige om.

Villy Søvndal (SF):

Som bekendt, og det være også sagt til oplysning for eksempelvis hr. Peter Duetoft, er SF principielt tilhængere af, at Danmark deltager i internationale opgaver for at sikre befolkningen i tilfælde af borgerkrig, etniske udrensninger, truende situationer og så videre.

Derfor støttede SF som bekendt i sin tid oprettelsen af Den Internationale Brigade. Jeg vil

tro, at hr. Duetoft både kan huske det og bekræfte det. Og derfor stod SF bag beslutningen i december 1994 om at sende danske soldater og udstyr til Bosnien som det danske bidrag til IFOR-styrkerne. Jeg vil tro, at hr. Duetoft både kan huske og bekræfte det.

Den beslutning har vi i øvrigt ikke fortrudt. Det var en rigtig beslutning. Hvorfor det? Og hvad er forskellen på situationen i Bosnien og situationen, vi diskuterer nu? I situationen i Bosnien stod vi over for regulære hære. Der er man i sagens natur, hvis man vil blande sig, nødt til at sætte militær ind. Alt andet ville være tåbeligt. Jeg mener i øvrigt, missionen i høj grad lykkedes på den måde, at det lykkedes at få skabt en midlertidig fred, der gjorde, at folk igen kunne gå på Sarajevos gader uden at blive skudt.

Men vi har bestandig understreget fra SF's side, at enhver situation må vurderes for sig. Og det er vores opfattelse, at der er alt for mange uafklarede og farlige ting vedrørende en international militærindsats i Albanien. Vores store bekymring er først og fremmest, at militærstyrken i Albanien kommer til at fungere som en ensidig hjælp til den forhadte præsident Berisha, og det har vi bestemt ingen lyst til.

Den præsident, der bragte den albanske befolkning fra asken og i ilden efter 45 års undertrykkelse i det mest stalinistiske og lukkede system i hele Østeuropa, står for et mindst lige så undertrykkende regime, der hersker efter parolen, at den stærkeste vinder. Han har med Vestens velsignelse fået lov til at opbygge et egentligt diktatur, der kulminerede med de manipulerede parlamentsvalg i maj sidste år.

Der står ganske vist i beslutningsforslaget, at styrken skal udføre sin opgave på neutral og upartisk vis, men jeg synes, det blev antydning sidst uge og også under de korte bemærkninger, hvor vanskelig denne opgave i virkeligheden bliver. Jeg tænker på, da Franz Vranitzky ville aflægge et besøg i den sydbalske by Vlorë, men aflyste det efter pres fra Berisha. Her bøjede det internationale samfund af for den forhadte præsident, der i øvrigt ved samme lejlighed ifølge Ritzau fastslog, at han ikke ville forhandle med oprørerne i syd.

I samme Ritzau siger Tritan Shehu, der er formand for Berishas parti, at komiteerne i syd skal »uskadeliggøres«. Jeg vil godt spørge udenrigsministeren, der jo i denne sammenhæng har det egentlige ansvar på grund af formandskabet i OSCE, om det er udtryk for upartiskhed, for neutralitet.

Det andet uopklarede spørgsmål er den italienske rolle. Det synes vi også efterlader en stribe problemer. Er det klogt med den nyere europæiske historie i erindring at lade Italien være leder? Italien har vel nogle oplagte interesser at varetage, som ikke er danske interesser. Kan det garanteres, at Italien ikke misbruger FN-styrken til med magt at forhindre enhver flygtningestrøm fra Albanien til Italien? Det er klart, at det spørgsmål accentueres efter vædringen af det albanske flygtningeskib med over 100 ofre. Samtidig er det en kendt sag, at ledende italienske politikere har haft et tæt forhold til Berisha.

Det tredje uafklarede spørgsmål: Hvorfor denne massive militærindsats for at beskytte nødhjælpen, når nødhjælpsorganisationerne selv siger, at de ikke har brug for det, og når realiteten er, at de har runddelt nødhjælp i 4 uger i Albanien uden problemer.

I påsken var meldingen fra Læger uden Grænser – det er normalt en meget pålidelig og altid humanitær og oprigtig organisation – at de efter besøg i 40 albanske byer ikke så tegn på humanitære katastrofer. De så nød, de så fattigdom, så det brager, men de så ikke en humanitær katastrofe.

Radioavisen kunne sidste torsdag og også i dag melde om nødhjælpsorganisationer, der faktisk bringer fødevarer og medicin ud. Det foregår allerede i dag. Hvad er det så, styrken skal beskytte? Det er jo ikke sådan, at der kun er løsgående banditter i syd. Det er formentlig Berishas egne sikkerhedsstyrker, der er den største direkte trussel.

Tør man intervenere her, når man ikke turde rejse til Sydalbanien, da Berisha frarådede det?

Så meget om de kritiske spørgsmål. Jeg skal så vende mig til de konstruktive og sige, hvordan en operation efter vores opfattelse burde forløbe. Jeg siger det, fordi vi anerkender til fulde, at Albanien har brug for det internationale samfunds hjælp og støtte.

Efter SF's opfattelse er der fire relevante punkter at sætte ind på. Vi foreslår, at Danmark yder sit bidrag i form af en politistyrke, gerne som del af en international politistyrke, der får til opgave at hjælpe til med at sætte våbenindsamlingen i gang, måske endda opkøbe de håndvåben, der er i omløb, og derudover være behjælpelig ved forberedelsen, ved gennemførelsen og ved udmøntningen af valgene i juni. Det er jo helt afgørende, at vi ikke gentager situationen fra maj sidste år, hvor OSCE også var til stede ved valgene. Det er helt afgørende,

at man mere direkte sikrer et forløb, der betyder frie og fair valg.

Jeg vil også godt i den forbindelse direkte spørge udenrigsministeren: Hvad med præsidentembedet? I de hektiske dage i Albanien udpegede det parlament, som er valgt ved bedrag og svindel, Berisha til at fortsætte yderligere 5 år. Bliver der valg til præsidentembedet? Det er helt afgørende og nøglespørgsmålet i den her proces.

Det tredje, vi vil foreslå, er en plan for en civil rekonstruktion og for en økonomisk genopbygning. Erfaringerne må have lært os, at social udvikling er det helt afgørende på lidt længere sigt for at få fjernet de spændinger, der er resultatet af blandingen af politisk skrøbelige systemer og sociale spændinger.

Endelig foreslår SF, at Danmark tager et politisk initiativ som formandsland. Som foreslået af SF's formand vil det være et oplagt initiativ at invitere de politikere, der skal derned, til en rundbordssamtale i København. Det ville være så meget desto vigtigere, som den eneste holdbare løsning på situationen er en politisk løsning, i modsætning til Berisha og hans partis udsagn om, at den anden part skal uskadeliggøres.

Jeg skal slutte af med at konkludere, at på det foreliggende grundlag kan SF ikke støtte beslutningsforslaget. Vi finder, der er for mange ubesvarede spørgsmål. Vi finder, der er ting, der risikerer at trække direkte i den forkerte retning i forhold til vores ønsker om Albaniens udvikling. Vi foretrækker, at Danmark bidrager med de punkter, jeg lige har nævnt.

Så vil jeg bare runde af med at understrege, at dette ikke var en tale for, at Danmark skulle være sig selv nok. Det var ikke en tale for, at albanerne skulle sejle deres egen sø. Det var et bidrag til, hvordan vi tager fat på de alvorlige problemer i Albanien. Jeg vil meget advare imod, at enhver diskussion af denne type fremover bliver en diskussion, der tager afsæt i den sidste indsats, der var Bosnien. Der var det af indlysende grunde rigtigt at rykke ud med tungt militær. Hvis man bruger den analyse til enhver fremtidig indsats i et område, hvor der er uro, laver man nogle kortslutninger, som ikke er med til at fremme, men hæmme en fredelig udvikling.

(Kort bemærkning).

Peter Duetoft (CD):

Jeg sætter meget stor pris på hr. Søvndal, men jeg må med beklæmning og bedrøvelse sige til ham, at danmarkshistorien altså ikke startede den dag, hr. Villy Søvndal blev valgt til Folketinget.

Den 18. september 1992 stemte Folketinget om et beslutningsforslag, der hed nr. B 95, der foreslog udsendelse af en styrke til Eksjugoslavien, og SF og Fremskridtspartiet stemte imod forslaget. Derfor kan SF godt komme med alt det gode, det har gjort senere, men SF stemte imod forslaget, og min påstand er stadig væk, at de to partiers argumenter dengang var nøjagtig de samme som i dag: det var de forkerte midler, det var det ene, det var det andet, og det var det syvende, mens kendsgerningen jo var, at vejen var rigtig, og at man måske endda ikke gjorde nok fra starten; man skulle måske have sat endnu mere ind.

Men jeg vil bare sige til hr. Søvndal: Lad være med at komme rendende med, hvad SF har gjort senere, for da man startede med at diskutere Bosnienkonflikten, lød det fuldstændig som i dag. Så kan man godt sige, at man ikke skal blande episoder sammen, og man skal ikke gøre det ene og det andet, men man har vel også lov til at lære lidt af sine erfaringer, og det viste sig altså, at den internationale indsats i Bosnien måske skulle have været gjort hurtigere og hårdere, end det faktisk skete.

Det var ikke mig, der i min korte bemærkning tidligere i dag tog fejl; der skete altså noget i 1992, og da var SF på den forkerte side.

(Kort bemærkning).

Annette Just (FP):

Da forretningsordenen desværre har forhindret sandsynligvis både SF og Fremskridtspartiet i at kommentere hr. Peter Duetofts angreb på os, idet man kun må stille spørgsmål til den ordfører, der lige har haft ordet, vil jeg vende mit spørgsmål til hr. Villy Søvndal og spørge, om det ikke er korrekt, at da både SF og Fremskridtspartiet – i hvert fald ved jeg, hvad Fremskridtspartiet mente – sagde nej til den første udsending af danske soldater til Bosnien, var det, fordi det var til en fredsskabende mission. Fremskridtspartiet vil gerne støtte en fredsbevarende mission, men der var ingen fred at bevare, dengang vi sagde nej til at sende danskere ned til Bosnien midt i en borgerkrig. Det er ikke den samme situation, vi står over for i Albanien, for,

som jeg allerede før har sagt i dag, er der ikke krig, men rod.

Når hr. Villy Søvndal stiller spørgsmål til udenrigsministeren om rundbordssamtaler her i København eventuelt med de politiske partier fra Albanien, er jeg nødt til at spørge hr. Villy Søvndal, om han ikke selv kan se, at det måske var en god idé i betragtning af, at Albanien står over for et valg, at man holdt en konference i Albanien eller meget tæt på. Jeg tror, det vil være totalt umuligt at få albanske politikere ud af landet på nuværende tidspunkt.

(Kort bemærkning).

Jørgen Estrup (RV):

Jeg har stor respekt for hr. Villy Søvndals forsøg på at analysere situationen og rejse de betæneligheder, der kan være ved at sende danske soldater ud i en mission som den forestående, og overveje, om missionen er skruet sammen på den rette måde. Jeg tror også, vi alle sammen bliver nødt til at erkende, at man altid kan rejse så mange spørgsmål, at det hele bliver diffust og uigennemskueligt, og at det faktisk ikke er nogen kunst. Derfor ender man meget hurtigt i det spørgsmål, hvor man skal placere ansvaret for at skabe stabilitet og sikkerhed i vores nær-områder, og her tænker jeg i europæisk sammenhæng.

Derfor vil jeg godt spørge hr. Søvndal, om det ikke er betænkeligt for SF, at man her sætter sig uden for beslutninger, som er truffet af såvel OSCE som FN. Findes der bedre steder at placere ansvaret for vores fælles sikkerhed i Europa?

(Kort bemærkning).

Villy Søvndal (SF):

Jeg skal svare hr. Duetoft, at jeg er opmærksom på, at danmarkshistorien startede et stykke tid inden august 1994. Jeg synes så, hr. Duetoft kom lidt snigende rundt om at bekræfte, at SF stemte for den internationale brigade og IFOR-styrkerne; men erkendt blev det dog.

Så skal jeg svare fru Annette Just, at selvfølgelig kan man forlade Albanien i øjeblikket. Situationen er jo ikke sådan dernede, at politikere ikke kan forlade Albanien. Det er ikke det, der er problemet. Jeg synes, det ville være et smukt bidrag, at Danmark som formandsland tog det initiativ, og også en understregning af, at det er den politiske løsning, der er den afgørende.

Jeg synes, hr. Estrup holdt en fordragelig tale, og jeg skal kvittere fordrageligt. Vores store

angst er, at det her kommer til at stive Berisha af, og det synes jeg ikke han fortjener. Jeg formoder, at De Radikale også er af den anskuelse, at det ikke må ske. Vi er bange for, at det kommer til at ske, og så har man jo ikke løst noget som helst af det albanske problem. Jeg er spændt på, hvad udenrigsministeren svarer.

Hvis denne konstruktion indeholder, at Berisha bliver siddende som Albaniens præsident til år 2002, kunne man måske svare med det modspørgsmål, om vi så ikke havde forstærket de albanske problemer, medmindre man mener, at Berisha løser problemet.

Så medgiver jeg, det er lidt ærgerligt, at første gang, vi har en beslutning, der er fantastisk ren på den måde, at det er OSCE, der udfører den, og FN, der beder om den, er vi i en situation, hvor vi ikke kan støtte den, men det er, og det har vi sagt hele tiden, fordi vi vil forbeholde os retten til i hvert enkelt tilfælde at foretage en konkret vurdering. Og den konkrete vurdering i denne sag er, at denne operation kommer til at fremme de forkerte ting. Jeg tror ikke, den løser de albanske problemer.

(Kort bemærkning).

Peter Duetoft (CD):

Hvis det kan glæde hr. Søvndal, og det vil jeg jo selvfølgelig gerne, vil jeg gerne bekræfte, at SF stemte for i de to andre situationer. Men jeg må samtidig igen med udgangspunkt i 1992-afstemningen konstatere, at havde det stået til SF, havde Bosnienkonflikten altså fået lov til at rode rundt i 2 år, uden at det internationale samfund skulle have gjort noget. Først 2 år efter, at det internationale samfund havde besluttet sig for at gå ind i den konflikt, fik SF taget sig sammen til at gøre noget som helst. Derfor er der nogle af os, der advarer imod, at SF's argumentation i dag ligner den debat fra 1992. Jeg vil sige til hr. Søvndal, at de skal springe de 2 år over og i stedet gå i gang med argumentationen fra 1994, så vil vi være kommet et stykke videre.

(Kort bemærkning).

Annette Just (FP):

Jeg vil ikke lade mig ophidse af hr. Peter Duetoft; jeg tror egentlig talt jeg vil nøjes med at stille spørgsmål til hr. Villy Søvndal, så kan hr. Duetoft og jeg altid diskutere senere.

Jeg tror, hr. Villy Søvndal misforstod mit spørgsmål, for selvfølgelig kan politikere i Albanien rejse ud af landet, og selvfølgelig kan præsident Berisha rejse ud af landet. Jeg tror nu

ikke, der er syv vilde heste, der får den mand ud af landet, for jeg tror, han vil få meget vanskeligt ved at komme ind igen, og det er han meget opmærksom på.

Derfor var mit spørgsmål, om det ikke i virkeligheden var en god idé, at udenrigsministeren som formand for OSCE prøvede at skabe en høring, en konference – man kan kalde det, hvad man vil – i Albanien med alle de implicerede parter. Det må dog være pragtfuldt for et formandskab eventuelt at kunne få startet sådan noget og vise, hvordan man rent faktisk kan få folk til at tale sammen.

(Kort bemærkning).

Villy Søvndal (SF):

Jeg skal takke hr. Duetoft for bekræftelsen. Så kom den direkte, og det viser, at for SF er det her ikke en principiel afstandtagen fra at deltage, men det er en meget konkret vurdering. Nu er jeg så spændt på at høre hr. Peter Duetofts ordførerindlæg senere, som jo i sagens natur bliver mere konkret end de korte bemærkninger.

Vores stillingtagen i denne sag er ikke, at principielt skal danske soldater ikke deltage. Det vil vi gerne have, hvis vi synes, der er grund til det. Vi har bare så svært ved at forstå denne sag, for når hovedhensigten er at beskytte nødforsyningerne og hjælpe dem frem, mens de, som konkret i dag i Albanien kører nødforsyningerne frem, siger, at de ikke har brug for det, hænger argumentationen ikke helt sammen.

Hvad er det så for et formål, man har med at indsætte militær? Jeg synes, at alternativet er at prøve at betragte det på meget længere sigt, hvor den civile indsats kommer til at betyde mere, og tænke frem fra nu af og til valget og til efter valget. Det er den sammenhæng, vi godt ville have fyldte noget mere.

Jeg skal så også for fredens skyld sige til fru Annette Just, at vi har taget et initiativ, nemlig foreslået, at man holdt møde i København. Så siger fru Annette Just, at det bliver besværligt, fordi Berisha nok ikke er velkommen tilbage i sit eget land, og det tror jeg i øvrigt er rigtigt at det er han ikke hos det store flertal. Men jeg synes, det er et initiativ, der kan diskuteres. Jeg synes, det er afgørende, at Danmark bruger sit OSCE-formandskab til at prøve at finde de egentlige svar på konflikten i Albanien, nemlig de politiske svar.

(Kort bemærkning).

Peter Duetoft (CD):

Jeg må vel hellere gøre det i en kort bemærkning, for jeg har faktisk ikke tænkt mig at sige noget om nødhjælpsorganisationerne i min ordførelse.

Jeg vil godt sige til hr. Villy Søvnald, at meget, meget længe under Bosnienkonflikten advarede de humanitære organisationer faktisk også imod det, det internationale samfund gjorde. Vi gjorde det alligevel, for vi mente, at det var en rigtig prioritering. På trods af deres advarsler sagde vi, at der er formål, der er så væsentlige, at vi må løbe den risiko, som nødhjælpsorganisationer naturligvis måtte påpege, nemlig at man kan risikere, at ens folk f.eks. bliver gidsler i en konflikt.

Jeg vil bare minde om, at vi altså har haft samme situation omkring Bosnien, hvor det politiske system efter overvejelserne faktisk prioriterede og sagde: Vi skal have styrken ind alligevel, for det er så vigtigt, at vi kan gøre et stykke arbejde.

Så jeg vil godt sige til hr. Villy Søvnald, at denne diskussion altså ikke er ny, og vægtningen er altså heller ikke ny. Det er igen en stillingtagen til, hvordan vi mener, det overordnede skal køres.

(Kort bemærkning).

Peter Christensen (S):

Det er til hr. Villy Søvnalds bemærkning om, at den civile del skulle fylde noget mere. Jeg vil gerne have lov til at spørge hr. Villy Søvnald, om der var noget i vejen for, at man parallelt med dette beslutningsforslag kunne prøve på at få en kraftigere civil hjælp ført ind.

Ville det afhjælpe nogen af SF's betænkeligheder ved dette beslutningsforslag?

(Kort bemærkning).

Villy Søvnald (SF):

Jeg skal sige til hr. Duetoft, som fremdrager eksempler fra Bosnien, at jeg synes, det er svært at sammenligne. Situationen i Bosnien, hvor konvojerne ikke kunne komme frem, hvor de blev sprængt, hvor de blev beskudt, er en fuldstændig anden end denne, hvor nødhjælpen godt kan komme frem, og det gør, at sammenligningen ikke holder stik. I dag kommer nødhjælpen frem. Jeg mener i virkeligheden, hr. Duetofts indlæg egentlig kun bekræfter Hegels gamle tese om, at det eneste, man kan lære af historien, er, at folk ikke lærer af historien.

Må jeg så sige til hr. Peter Christensen, at det er klart, at vi vil være meget interesseret i at diskutere det her, men vi havde mere end det ene kritiske spørgsmål om fordelingen på militærindsatsen og fordelingen på nødhjælp, og jeg har svært ved at forestille mig en situation, hvor vi stemmer for. Vi mener, den militære indsats er forkert. Vi mener, som jeg redegjorde for i min ordførelse, at det er andre svar, der er behov for, hvis man virkelig skal hjælpe Albanien på fode.

Jørgen Estrup (RV):

Da OSCE og FN for ca. en måned siden besluttede at sende den internationale styrke, var forholdene i Albanien faktisk præget af totalt anarki. Flygtningestrømmene var det typiske. Det var svært at få almindelige livsforholdene. Volden var udbredt. Der var adskillige dødsfald. Det synes jeg vi skal huske i dag, hvor der tilsyneladende er roligere forhold.

Det, som man i høj grad også frygtede dengang, var, at de totalt anarkistiske forhold i Albanien kunne sprede sig til områder på Balkan med store albanske befolkningsgrupper, måske ikke mindst Makedonien, hvilket utægtelig ville være en helt frygtelig situation.

Men for at forstå udviklingen, hvad enten man så lægger større eller mindre vægt på de berømte pyramidespil, er det jo helt oplagt nødvendigt at gå tilbage til det valg, der gik så galt for et år siden, det valg, som observatører fra OSCE med stor vægt sagde ikke kunne godkendes som frit og fair. Den samlede situation er selvfølgelig det, der må være baggrunden for vores stillingtagen her i dag.

Der er brug for en stabilisering af det albanske samfund som et sted, hvor man kan leve og overleve uden frygt, og der er brug for at sikre, at den demokratiske proces kan få en ny start gennem et frit og fair valg overvåget af OSCE. Det må være de to mål, der er.

Beslutningen om at afsende en styrke kan man se allerede har haft en stabiliserende virkning. Forholdene i dag, som de første dele af styrken møder, er rolige og godt det samme, men der er ingen garanti for, at det fortsætter. Der er masser af våben ude, og det er et stort problem, hvordan man skal få stoppet den risiko, der er for ny vold.

Man må jo sige, at hvis det skulle vise sig, at der ikke blev brug for den internationale styrke i forbindelse med at føre nødhjælpen frem, er det vel ikke ligefrem en ulykke. I den slags situatio-

ner må man vel sige, at når man sender en militær styrke ud for at sikre en humanitær indsats, behøver man vel ikke nødvendigvis at bruge den, uden at man kan sige, at der skulle være noget galt i det. Så jeg synes, der er grund til at hilse det velkommen, hvis styrken i sig selv kan føre til stabilitet.

Men under alle omstændigheder er der jo det andet formål, som også er præciseret i FN's vedtagelse, nemlig at man skal bistå med at skabe sikre forhold for de internationale organisationers arbejde i Albanien. Det er ikke mindst OSCE's arbejde, og ingen kan vist være i tvivl om, at OSCE ikke er nogen populær organisation – vel at mærke en populær organisation hos det siddende styre – efter indsatsen i forbindelse med sidste valg. Som bekendt modtog man ikke OSCE's underkendelse af valgresultatet med glæde, men tværtimod med overordentlig stærk vrede. Derfor er der brug for at sikre, at OSCE kan være til stede og kan forberede det forhåbentlig kommende demokratiske valg.

OSCE's rolle er vigtig. Det er første gang, organisationen tager lederskabet i en europæisk konflikt og dermed løfter de forventninger og det håb, som jeg tror mange af os har til organisationens fremtidige virke. Det er helt i overensstemmelse med FN-pagtens kapitel 8, hvor der er forudsat en arbejdsdeling med regionale sikkerhedspolitiske organisationer, sådan at det f.eks. i en lang række tilfælde også burde være en europæisk organisation, som varetog europæiske problemer. Det er faktisk det, der sker.

Jeg synes egentlig, man skal hilse det velkommen, at Europa er i stand til at løfte det ansvar, og også at det er så bredt et forum, som der her er tale om, og ikke en eller flere stormagter i et meget smallere organ, hvad enten det nu måtte være i en eller anden EU-sammenhæng eller på anden måde, at de pågældende fik ideen. Her er der tale om det bredest mulige forum for de interesser, der er involveret.

Er der behov for styrken? Det mener altså FN's Sikkerhedsråd, det mener også OSCE's permanente råd, men vi kan jo forstå af debatten i dag, at det mener SF's ordfører ikke, og jeg har nærmest forstået, at argumentationen er, at nødhjælpen jo kommer frem, og at der derfor ikke er behov for styrken. Fra Dansk Folkeparti og fra Enhedslisten har vi hørt, at det er alt for farligt at sende styrken. Jeg beder bare om, at man nu kan blive enig om, hvad argumentet er.

Fra radikal side har vi det ganske udmærket med at være i selskab med FN og OSCE i denne

sammenhæng. Det er de steder, man viser, at man mener noget med internationalt ansvar og solidaritet.

Det sidste, jeg gerne vil sige et par ord om, er selvfølgelig sikkerheden for de danske soldater, som nu skal sendes af sted. Sikkerheden hviler dels på et klart mandat, dels på nogle såkaldte rules of engagement, altså de regler, der skal være for de danske soldaters handlen.

I beslutningsforslagets bemærkninger er der ikke fyldige detaljer om specielt det sidste. Det kan man heller ikke forvente. Jeg går ud fra, at der er ganske mange sider om, hvordan styrken skal opføre sig. Men det er klart, at vi i forbindelse med udvalgsarbejdet må have klarhed over, hvad det er for nogle regler og præcist, om der ligger andre ting i mandatet end det, man umiddelbart kan læse af beslutningsforslaget. Sådan er det med Folketingets arbejde. Det er os, der tager ansvaret for at sende soldaterne af sted, og derfor må vi også have fuldstændig tjek på de detaljer, som man ikke kan tage med i et beslutningsforslag.

Men der skal ikke være tvivl om, at vi fra radikal side finder det afgørende, at OSCE kan løse en opgave af denne type, og at Danmark er parat til at tage sin del af ansvaret.

(Kort bemærkning).

Villy Søvnald (SF):

Jeg skal starte med at berolige hr. Estrup med, at hverken jeg eller SF finder noget behov for at synkronisere vores argumentation med hverken Dansk Folkeparti eller Fremskridtspartiet.

Så skal jeg sige til hr. Estrup som repræsentant for det gamle antimilitaristiske parti, at jeg nu har hørt en argumentation, jeg hørte den også i middagsradioavisen, som jeg i virkeligheden synes har vidtrækkende konsekvenser, nemlig at selve tilstedeværelsen af militær vil lægge en dæmper på befolkningen. Jeg synes, det er et interessant standpunkt for et parti, der tidligere bekendte sig til antimilitarisme.

Jeg vil spørge hr. Estrup: Har man overvejet konsekvensen af det standpunkt? Den er vel, at i områder, hvor der er spænding, skal man egentlig ikke overveje indsatsen præcist. Vi har foreslået en politiindsats, som vi synes ville være passende til situationen, men vil De Radikale fremover, hvis det bliver anbefalet fra de rigtige råd, bøje af og sige, at så skal der militær ud? Er det ikke en meget mere konkret vurdering, vi skal ned i? Har De Radikale ikke også et

særskilt behov for at foretage en meget konkret vurdering?

Jeg synes, det må få nogle ganske vidtrækkende konsekvenser, men jeg kan godt forstå argumentet, for jeg synes, det i øvrigt må være svært for De Radikale at finde andre argumenter.

(Kort bemærkning).

Søren Søndergaard (EL):

Jeg kan forsikre hr. Jørgen Estrup om, at Enhedslisten ikke har brugt det argument, at det er for farligt at sende folk til Albanien. Det er i hvert fald helt sikkert, at det argument har vi ikke brugt, og det kunne vi heller ikke drømme om at bruge.

Men jeg synes, der var noget i hr. Jørgen Estrups oplæg, som var interessant. Hr. Jørgen Estrup tegnede et billede af, hvor kaotisk situationen var, da man traf beslutningen. Flygtningestrømmen var massiv – var det 15.000 flygtninge, der var? 15.000 flygtninge! I Bosnien berørte det 700.000. Og der var massevis af dræbte: 300. De 100 blev sejlet ned af italienerne, de 100 døde ved vådeskud, de sidste 100, o.k. det var så i kamp – i en situation, hvor der som minimum var flere hundrede tusind våben, nogle siger op til 1,5 mio. våben, på folkelige hænder. Kan man kalde det kampe?

Jeg har den opfattelse, vil jeg sige til hr. Jørgen Estrup, at det faktisk var bevæbningen, som forhindrede blodsudgydelsen. Hvis ikke folket var blevet bevæbnet, var blodsudgydelsen kommet, og derfor er det centrale spørgsmål, vi hele tiden må forholde os til: Har vi en garanti for, at den styrke, der bliver sat ind, ikke bliver sat ind for at afvæbne befolkningen?

Jørgen Estrup (RV):

Lad mig først starte med at berolige hr. Søvnal, ligesom hr. Søvnal ville berolige mig med, at han ikke havde noget behov for en samordning politisk.

Jeg kan berolige hr. Søvnal med, at Det Radikale Venstre fortsat står for antimilitaristiske synspunkter, nemlig at man skal prøve på at løse konflikter gennem forhandling og gennem ordentlige politiske ordninger, før man behøver at bruge magt, og faktisk er det sådan set det, der forhåbentlig er ved at ske i Albanien i dag. Det er jo i hvert fald det, vi kan konstatere i øjeblikket: at der ikke er vold i Albanien.

Lad mig så sige, at jeg synes, det er lidt påfaldende og i hvert fald misvisende, at man snak-

ker om en afvæbning af befolkningen, som hr. Søndergaard taler om, og det var lidt det samme, hr. Søvnal var inde på: at man skal dæmpe befolkningen.

Det er jo ikke det, der er tale om. Det, der er tale om, er, at der er anarki det pågældende sted. Jeg går ud fra, at hverken hr. Søvnal eller hr. Søndergaard vil forsvare en situation, hvor et samfund bryder sammen, fordi der er lovløshed. Det kan vel ikke være det, man mener med befolkningens ønsker. Det synes jeg vi alle sammen kender. Det var den situation, der var ved at opstå. Det er det, der kan være ganske typisk for den type af konflikter, som vi også vil møde i Europa, og som vi også må træffe forholdsregler imod.

Det har ikke noget at gøre med en afvæbning af befolkningen eller at sætte sig på befolkningen, og derfor synes jeg, at dette først og fremmest drejer sig om, hvordan man fra det europæiske og det internationale samfunds side kan hjælpe det albanske samfund med at træffe dets egne beslutninger. Det tror jeg bedst man gør ved at bede FN og OSCE om at udtænke et mandat, som man kan løfte fra bl.a. dansk side.

Annette Just (FP):

Jeg vil gerne starte med at konstatere, at Albanien har problemer. Europa har et problem med Albanien, fordi det er – og det har vi jo også sagt hele eftermiddagen – i økonomisk kaos. Vi har kunnet konstatere, at der var valgsvindel ved det sidste valg. Det har der sikkert også været før. Der er fyldt med korruption. Der er masser af banditter, som kom ud af fængslerne, da man åbnede dem, og der er masser af lovløshed. Jo, de har det ikke godt.

Jamen skal vi så ikke sende hele NATO, og hvad vi ellers kan finde på, ned at passe på dem? Fremskridtspartiet tror ikke, det er en løsning. Fremskridtspartiet tror faktisk på, at vi kan hjælpe dem til at hjælpe sig selv på en fornuftig måde.

Vi siger ja til, at vi sender nødhjælp derned. Vi siger også ja til, at vi skal give al den humanitære hjælp, der er behov for, men vi kan ikke blot sende 65 danske soldater derned, som i øvrigt ikke taler albansk; så vidt jeg ved, er der meget få danske soldater, der taler albansk. Vi kan jo spørge forsvarsministeren, men det er vel ikke mange.

Når man taler om at tage sådan en hel gruppe danske soldater, og jeg har forstået, at de skal komme fra det samme kompagni, er det vel

også begrænset, hvor mange af dem der taler fransk. Dette er på ingen måde sagt nedværdigende, men de danske soldater er rent faktisk uddannet til at få deres kommandoer på engelsk.

Jeg er helt opmærksom på, at der er franskmænd, der kan tale engelsk. De gør det nødt, men jeg kan ikke se andet, end at der må komme et problem, selv om de 65 mand skal være under en gruppe franskmænd på 1.000. Gad vide, om ikke de ville give sig til at tale fransk i stedet for at tale engelsk, som de danske soldater har lært at de skal gøre.

O.k., det er selvfølgelig et lille problem, men hvorfor i alverdens riger og lande skal vi sende 65 danske soldater ned til Albanien? Hvorfor ikke bruge den mulighed, Danmark har? Jeg kigger på udenrigsministeren nu, for udenrigsministeren er rent faktisk formand for OSCE, og jeg vil gerne komplimentere udenrigsministeren for, at han var hurtigt fremme og sige, at vi var nødt til at gøre noget, dengang det hele brød sammen i Albanien.

Vi var alle sammen enige om, at der skulle gøres noget. Men hvad er det, der skal gøres? Er det lykkedes for OSCE at få de forskellige partier og fraktioner til at tale sammen? Ja, så vidt vi har hørt også i debatten i dag, er det ikke lykkedes.

Så vidt vi har hørt, er det faktisk det modsatte, der er tilfældet, således at selv OSCE nu bliver taget til indtægt for, at de lytter mere til, hvad præsident Berisha siger, end hvad de, der rent faktisk trygler om at få noget assistance, siger og mener. Og jeg taler her om hele syden – for ikke at tale om den nordlige del. De har også prøvet på at få fat i ledelsen af OSCE for at sige: Må vi ikke godt tale med jer, må vi ikke godt prøve at finde frem til en fornuftig politisk løsning? Det eneste kardinalpunkt er, at vi ikke kan acceptere den præsident, som har ødelagt så meget for Albanien, og som selv OSCE har måttet erkende har lavet valgsvindler, så det basket.

Derfor har jeg også her i dag spurgt udenrigsministeren, og jeg vil gerne gentage det: Er der ikke stadig en mulighed for, at Danmark tager teten og siger: Jo, vi har formandskabet. Jo, vi vil gerne prøve at lave en konference med deltagelse af alle parter i Albanien og så tage en masse OSCE-lande med os, inklusive Rusland, for ligesom at sige, at her vil de blive tvunget til at sætte sig ned og prøve på at finde en løsning.

Alternativet er – og det er jeg virkelig oprigtig bange for – at pludselig bliver OSCE skreget ud af hele Albanien som værende i lommen på præsident Berisha. Og hvis vi ikke har haft problemer med Albanien før, får vi det lige præcis på det tidspunkt.

Men nu er det jo de her 65 soldater, vi skal tale om. Lad mig starte med at sige: Fremskridtspartiet har den dybeste respekt for de danske soldater, der tager den tørn at gå ind i den internationale brigade. Vi har den dybeste respekt for de unge danskere, der rent faktisk yder en kæmpeindsats, og som bliver respekteret over det meste af Europa for den indsats, de gør. Om det er i IFOR, eller det er i SFOR, eller hvad det er for nogle afdelinger, de bliver sendt ud, om det er under OSCE, eller hvor det er, de har været sendt ud, har de gjort en kæmpeindsats. Det har vi den dybeste respekt for.

Men i Albanien ser vi ikke, at det er det, der er problemet. Vi ser ikke, at de danske soldater vil have en fair chance. Vi kan ikke se andet, end at når man har sammensat en styrke på 6.000 mand, som skal ledes af Italien, Grækenland, Tyrkiet, Frankrig, Spanien, Rumænien og Østrig – Østrig er kun med med ca. 100 mand – ja, så er det alle lande, hvis styrker vi ikke er vant til at samarbejde med.

Jeg kan godt forstå, at udenrigsministeren som formand for OSCE siger: Jamen vi skal selvfølgelig også sende nogle af sted, for det lyder så nydeligt, og vi har formandskabet. Men det er altså ikke særlig relevant i denne sag.

Fremskridtspartiet vil gerne være med til at sende militærhjælp, hver gang der er tale om en fredsbevarende operation under NATO-kommando. Men det er ikke det, der er tale om her. Der er tale om et ulykkeligt land, der virkelig har brug for humanitær hjælp, har brug for fødevarer, har brug for at blive styrket i opbygningen af et demokratisk samfund. Men intet af det kan man gøre med et gevær i hånden, og jeg forstår ikke, hvorfor vi skal sende 65 danske soldater derned.

Der er blevet sagt meget om og diskuteret længe: Hvad skal disse 6.000 mand – for det er jo den samlede styrke – der i virkeligheden skal arbejde på samme sag? Skal de afvæbne dem, der har taget våben? Nej, det skal de ikke, for det fik de faktisk ikke mandat til i FN. De skal blot gå og sikre sig, at der ikke bliver skudt.

Der er ikke nogen, der på nuværende tidspunkt har skudt på den nødhjælp, der er kommet frem. Der er altså heller ingen grund til at

skulle skyde tilbage. Der er heller ingen grund til at have militærfolk dernede for at afvæbne folk, for det har de ikke fået mandat til.

Og da jeg må sige, at vi hverken går ind for, at danske styrker imod et FN-mandat skal begynde at afvæbne hele den albanske befolkning – jeg vil også vove at påstå, at det ville være ret urealistisk – og vi heller ikke går ind for, at vi skal foretage en stor oprustning eller lignende, tror jeg, det bedste, man kan gøre her, er på god radikal vis at sige: Lad os tale om sagerne. Lad os få politikerne til forhandlingsbordet. Lad os finde frem til, hvor der er reelle problemer. Lad os give dem den økonomiske hjælp, der er brug for. Lad os give den humanitære hjælp, som er nødvendig. Og lad os så få lavet en politisk løsning.

65 danske soldater vil faktisk ikke være til nogen gavn, og jeg har så meget respekt for det danske forsvar, at jeg synes, det er at gøre grin, rent ud sagt, med det danske forsvar at sætte det på den uriaspost.

Søren Søndergaard (EL):

Den 11. marts 1997 skrev Politiken en leder om Albanien, hvori det hed:

»De albanske demokrater blev svigtet, og EU-landenes regeringer valgte, lige som resten af verden, at bruge præsident Berisha som samtale- og samarbejdspartner.«

Og senere:

»Det er et ydmygende, men dybest set et opmuntrende lærestykke, befolkningen i Albanien, Serbien og Bulgarien har givet ikke bare deres magthavere, men også resten af Europa ved at gøre oprør.«

I al sin korthed synes vi i Enhedslisten, at det er en meget god og præcis beskrivelse af situationen i Albanien og EU's ansvar for, at det er gået, som det gik.

Albaniens præsident, Sali Berisha, kom til magten ved et rimelig demokratisk valg i 1993, men han brugte magten til at underminere demokratiet og til at skabe et økonomisk system, som byggede på kriminalitet og korrup-tion.

Overgrebene på demokratiske rettigheder har været utallige, også i lang tid før valget i 1996. Blandt andet blev politiske modstandere, uafhængige journalister og menneskerettighedsforkæmpere truet, tærsket, fængslet eller myrdet. Aviser, som talte præsidenten imod, er blevet generet, og deres kontorer er endog blevet nedbrændt.

Forløbet af valget i maj 1996 var en kulmination på denne proces. De 50 internationale observatører fra OSCE konkluderede, at valget havde været præget af så store uregelmæssigheder, at det ikke kunne betragtes som frit og fair.

På den baggrund kunne man måske tro, at EU-landene ville have givet fuld støtte til den skrøbelige demokratiseringsproces, som havde været i gang, siden det stalinistiske diktatur blev væltet i 1991.

Desværre blev resultatet i sidste ende, at EU-landene de facto anerkendte et styre, som holdt sig ved magten netop ved hjælp af valgsvindel. Det viste sig blandt andet ved, at diverse EU-ambassadører i området var til stede ved åbningen af det nyvalgte parlament, mens den amerikanske ambassadør, prisværdigt, demonstrativt holdt sig væk.

Hvis man skal finde en rationel forklaring, må den være, at EU-landene så Berisha som garant for markedsøkonomien i Albanien, og dette blev sat højere end respekten for menneskerettigheder og demokratiske valg.

Alligevel må man andre sig, for bortset fra IMF og Verdensbankens myter viste enhver vurdering af den albanske økonomi, at de eneste sektorer i fremgang var forbundet med det sorte marked og organiseret kriminalitet: marihuana- dyrkningen i det sydlige Albanien, smuglertrafikken over Adriaterhavet med mennesker, nar-kotika, tyvekoster, blandt andet biler stjålet i Vesteuropa, systematisk omgåelse af den internationale blokade mod Serbien og et omfattende våbensalg, bl.a. til det reaktionære huturegime i Rwanda, som betød, at det var albanske våben, som blev brugt til folkemordet, da omkring 1 million tutsier og progressive hutuer i foråret 1994 blev slagtet.

Til gengæld var industri og landbrug i dyb krise, og arbejdsløsheden berørte 80 pct. af befolkningen. Albanien var derfor for længst gået bankerot, hvis det ikke var for de penge, som de 500.000 albanere i udlandet sendte hjem.

Hvordan kunne man dog tro, at man i den situation kunne holde et regime ved magten, som ikke havde nogen folkelig legitimitet, fordi alle albanere ved – også dem, der stemte for det – at det havde svindlet sig til sin store sejr ved valget.

Det kunne man selvfølgelig heller ikke. Sæbe-boblen brast, og i begyndelsen af januar begyndte den folkelige protest at manifestere sig for alvor. Svaret fra Berishia i den situation var

repression. Albanien blev erklæret i undtagelsestilstand, ikke af samlingsregeringen, men af Berisha. Og han betegnede i en tv-tale demonstranterne som, jeg citerer, »bevæbnede kommunistiske oprørere, betalt af udenlandske agenter, som snart vil mærke lovens jernnæve og fulde vægt«.

På den baggrund støtter Enhedslisten fuldstændig det folkelige oprør, og vi har forståelse for, at bevæbningen af befolkningen i det sydlige Albanien er den eneste garanti mod at blive ramt af Berishas jernnæve, det vil sige hans frygtede sikkerhedspolitik.

Spørgsmålet er så: Hvilken rolle skal den foreslåede multinationale interventionsstyrke spille i den politiske situation? Problemet er, at det er uklart, og dermed lægges der op til alle mulige mistanker, især når man tager den negative rolle, som de europæiske lande hidtil har spillet, i betragtning.

Lad mig nævne nogle af de centrale uklarheder. For det første skal den multinationale styrke ifølge bemærkningerne til lovforslaget og ifølge mandatet fra FN indsættes for at sikre nødhjælpforsyningerne. Men, som det tidligere er blevet sagt, er der brug for det? Røde Kors har frabedt sig interventionen. Hvem er det, som skriger på militærhjælp til at sikre nødhjælpen, ud over Berisha og hans regering?

For det andet angående lov og orden: Ifølge bemærkningerne til lovforslaget er interventionsstyrkens opgaver bl.a. »at genoprette lov og orden i de urolige områder«. Italienerne har tidligere sagt det samme både i et brev til Sikkerhedsrådet, som tages til efterretning i den beslutning, der ligger til grund for operationen, og i pressen.

I den italienske regerings øjne er formålet med operationen at støtte det albanske politi. Ro og offentlig orden, siger Prodi. Hvis situationen i det sydlige Albanien alene forstås som et spørgsmål om hurtigst muligt at genoprette det gamle styre, er kimen for alvor lagt til kaos og blodsudgydelser.

Selv om komiteerne i dag byder de udenlandske tropper velkommen – og det er korrekt – er de klokkeklare på ét punkt: De vil ikke aflevere våbnene, før der er afholdt demokratiske valg.

For det tredje: Ifølge pressen har formanden for OSCE, hr. Niels Helveg Petersen, udtalt, at våbnene skal indsamles så hurtigt som muligt. Men hvornår er det? Komiteerne i det sydlige Albanien er først og fremmest bevæbnede for at kunne forsvare sig mod Berishas styrker, især

det hemmelige politi SHIK. Det er en offentlig hemmelighed, at selv om SHIK officielt er opløst, så eksisterer korpset i bedste velgående. F.eks. var det sådan, at Berisha forleden dag afviste at fyre korpsets chef, selv om han formelt set ikke har noget korps at være chef for.

Samtidig er det sådan, at Berisha har påbegyndt træning af 1.000 mand i antiguerrillakrigsførelse på politiakademiet i Tirana. De får en løn på 1.000 dollars om måneden, og de afleverer næppe deres våben for et halvt franskbrød. I den oprustning ligger årsagen til, at komiteerne holder fast i deres våben.

For det fjerde: Det politiske ansvar for operationen. Ifølge bemærkningerne til forslaget varetages den politiske styring af operationen af de troppebidragende lande. Den militære ledelse er dog først og fremmest italienernes.

Forholdet mellem den civile og den militære indsats ser til gengæld uafklaret ud. Kan man ikke risikere, at operationens reelle også politiske ledelse falder i hænderne på italienske militærfolk, der har andre intentioner end beskyttelse af nødhjælpskonvojer?

Afslutningsvis vil jeg sige, at der er for mange ubesvarede spørgsmål i denne sag til, at Enhedslisten kan støtte forslaget. Vi ser det på den måde, at udenrigsministeren beder om en blankocheck, og den er vi ikke til sinds at give. Europas rolle, som jeg har prøvet at illustrere, i Albanien giver ingen anledning til som udgangspunkt at fæste tillid til den multinationale styrke.

Vi får ingen garantier for, at tropperne ikke kommer til at støtte et upopulært regime uden legitimitet i store dele af landet. Vi får heller ingen garanti for, at tropperne ikke kommer til at puste til gløderne og gøre situationen endnu værre. Kort sagt: Vi har ikke nogen garanti for, at Danmark ikke bliver involveret i en borgerkrig på den forkerte side, det vil sige mod en befolkning, som kæmper mod et autoritært styre og for et demokrati.

Peter Duetoft (CD):

Jeg vil godt starte med at konstatere, at CD er for forslaget her. Vi opfatter det som en del af vores internationale ansvar, ja, det er vel i virkeligheden en del af det europæiske ansvar i øjeblikket.

Altså det er vel på tide, at Europa viser, at vi, når der er et land, der bryder sammen for øjnene af os i en del af Europa, også er klar til at tage hånd om den situation, prøve at gribe ind og

prøve at hjælpe med til, at situationen kan bringes under kontrol.

Det er vel også sådan, at hvis man siger nej til et forslag som det her, giver det lidt problemer med vores menneskesyn. Det er vel ikke sådan, at vi i Europa er blevet så hårdkogte, at vi kan sætte os ned og kigge på, at mennesker får det ringere og ringere, og at et samfund igen går op i limningen, mens vi bare siger: Nå, og hvad så; det behøver jo ikke at komme os ved.

Endelig er det vel også i egen interesse. Det er jo også i egen egoistisk interesse at forsøge at få styring på, hvad der sker i Albanien, for alternativet er jo, at vi også vil blive mødt af flygtningestrømme derfra, som vi har set det fra andre steder på Balkan.

I den debat, der er i dag, kan jeg ikke lade være med at sige, at jeg undrer mig såre. Jeg undrer mig såre over, at de partier, der i går tog del i en skræmmekampagne om det multietniske samfund, og hvad ved jeg, i dag er dem, som siger nej til, at Danmark skal forsøge at forhindre nye flygtningestrømme i Europa. For mig at se er der lidt underlig mangel på logik i det her. Man er bange for, at de kommer her. Omvendt vil man ikke gøre noget for at hjælpe dem dér.

Det er næsten det samme, som når vi diskuterer ulandsbistand. Der er det jo skægt nok også dem, der er så bange for, at der kommer for mange, der er mere mørkhårede end mig – og det kan jo være ganske mange – der så samtidig ikke vil give ulandsbistand.

Jeg synes, det er forrykt, jeg synes, det er ulogisk, og jeg synes, det er uuhæderligt. For tingene hænger altså sådan sammen, at enten sørger vi for, at mennesker kan blive, hvor de er, og dermed har vi også et ansvar for at give dem nogle forhold, så de kan blive, hvor de er, og hjælpe med til at genoprette forholdene, hvor de er, eller også risikerer vi altså nogle flygtningestrømme.

Man kan ikke sige nej til begge dele, sådan som specielt Dansk Folkeparti og Fremskridtspartiet gør. Jeg synes, det er noget underligt noget, og det er da en debat, der nok skal få lov at fortsætte også uden for dette hus.

Jeg vil gerne fastholde det, jeg sagde i de korte bemærkninger, nemlig at denne debat minder utrolig meget om den første debat om Eksjugoslavien. Det er de samme argumenter. Det er den samme garanti, man kræver, også fra SF's side. Kan vi nu være sikre på, at der sker sådan eller sådan? Hvilken garanti kan man give for, at der sker sådan eller sådan?

Ja, sandheden er, at i det, der sker på Balkan, er der aldrig nogen sinde nogen i dette land eller andre steder i Europa, der kan give nogen garanti for, hvad der sker.

Men det, vi har lært af Bosnien, og det, vi har lært af Eksjugoslavien, var, at det øvrige Europas tøven, det øvrige Europas mangel på lyst til at sætte ind, bestemt gjorde situationen værre. Den risiko tør vi altså ikke løbe. Når man både fra landet selv, fra FN og fra OSCE vurderer, at det er nødvendigt med en indgriben her, så står vi bag den.

Jeg vil godt svare hr. Villy Søvndal – nu fik jeg jo ikke mulighed for det i en kort bemærkning tidligere – hvis argument var: Hvad skal de nu derned for, for nu kommer nødhjælpen jo frem?

Jeg troede sådan set, at hele grundlaget og fundamentet i enhver forebyggelse var at forhindre noget, der ikke er sket endnu. Jeg ved ikke, om vi skulle vente en uge eller fjorten dage eller en måned eller to måneder på, at nødhjælpen ikke kom frem, før vi skulle beslutte os. Så ville det måske være smartere, at man var på plads. Det troede jeg var det, der hed forebyggelse. Det andet hedder vist helbredelse, og det er – i hvert fald, når man snakker om international politik – noget, der er både mere bekosteligt, mere blodigt og mere besværligt.

Jeg vil godt rose regeringen, både den nuværende og den tidligere. Jeg mener, at den nuværende udenrigsminister – jeg skal nok lade være med at sige her fra talerstolen, hvilken relation det har til det radikale principprogram – forsvarsminister og andre meget dygtigt har gjort op med den holdning, der går ud på, at Danmark bare kan holde sig udenfor, at hvad der foregår så langt væk som Albanien eller Bosnien, eller hvor det måtte være, ikke er noget, der kommer os ved.

Jeg synes, det er meget flot, at man igen får markeret, både fra regeringen og heldigvis fra et bredt flertal i Folketinget, at dansk sikkerhedspolitik og dansk sikkerhed altså ikke længere starter ved Dannevirke; det var strengt taget heller ikke tilfældet sidste gang. Og et spørgsmål, som også fru Annette Just kunne stille, er: Hvad skal vi dér? Det er den slags spørgsmål, der er med til at forvrænge billedet af, at Europas sikkerhed er dansk sikkerhed. Brænder Europa, brænder Danmark også.

Jeg kan godt min danmarkshistorie. Jeg kan godt huske at have læst om – jeg kan ikke huske det selv – da man vendte Europa ryggen i sidste

århundrede efter 1864. Jeg kan også huske at have læst om, hvordan vi jente fedt på at sælge til alle de krigsførende under Første Verdenskrig, for vi kunne, som den konservative ordfører siger, hygge os i smug. Jeg har også læst om, hvordan vi forsøgte det igen i 1940, men det lykkedes ikke, fordi andre ville det anderledes.

Netop lærdommen i 1940 var, at vi kan være nok så fredelige, vi kan have nok så mange intentioner, vi kan holde os nok så meget udenfor, vi kan være nok så meget ligeglade med europæisk sikkerhed. Men det rammer altså også os, når Europa brænder.

Svaret var dengang NATO og senere EF. Svaret er nu: Deltag aktivt i den internationale indsats for at få styr på sikkerheden i Europa! Det er en helt klar lærdom, truffet på baggrund af en lang række nationale ulykker, som vores land har været ude i. Og når fru Pia Kjærsgaard rejser spørgsmålet: Hvor er grænsen for dansk international deltagelse, vil jeg gerne provokere fru Pia Kjærsgaard, men ikke være mere provokativ end jeg faktisk mener det: For mig at se er der ingen grænser.

Hvis der er danske sikkerhedsinteresser indblandet på Balkan, hvis der er danske sikkerhedsinteresser indblandet i de baltiske lande, hvis der er danske sikkerhedsinteresser indblandet i Den Persiske Golf, så hører danske soldater hjemme i Den Persiske Golf. Det; der er afgørende, er relationen til vores sikkerhed.

Vi har gjort op med, at danske soldater skal forsvare Danmark bag de nationale grænser. Jeg siger ikke, det er en ønskedrøm, at de drøner rundt i hele verden; jeg siger ikke, at det er det. Men at anlægge en eller anden gammeldags nationalistisk geografisk holdning til, hvor danske sikkerhedsinteresser kan vejes og bliver sat mest aktivt i relief, er altså urealistisk.

Det mener jeg var det, vi gjorde op med forsvarslovene. I forsvarslovene blev der jo lagt op til, at dansk personel skulle optræde dér i verden, hvor danske myndigheder og det danske Folketing mente, at det var nødvendigt at optræde for at være med og sikre dansk frihed og dansk sikkerhed.

Det er såmænd den grunddiskussion, der er i dag. Derfor er jeg ikke tilhænger af, at man lukker sig inde, sådan som jeg synes at både fru Pia Kjærsgaard og fru Annette Just gør. Og jeg vil sige til hr. Villy Søvndal, at jeg erkender, at det er en anden indfaldsvinkel, som SF og vel også Enhedslisten har, selv om man ikke altid kan være sikker på Enhedslistens holdning til inter-

nationalt samarbejde. Så snart det bliver forpligtende, render de jo normalt skrigende væk.

Jeg vil da godt sige tak til de militærfolk, som vil drage af sted. Jeg håber bestemt, at det går godt, men der er ingen grund til at lægge skjul på, at det selvfølgelig er farligt. Jeg håber også, vil jeg sige til udenrigsministeren, at det, der står i beslutningsforslaget om styringen, ikke er for meget plagiat af det, vi så i Eksjugoslavien. Der var jo nogen tumult mellem den civile og ikkecivile del af styringen, og hvad ved jeg. Jeg håber bestemt, man får mere styr på det denne gang, end man fik dér. Men det går jeg også ud fra at man har lært af.

Og så vil jeg godt slutte med at sige, at jeg tror ikke, der er et eneste medlem af dette Ting – og jeg sagde det også, da vi sendte folk til Bosnien – der med et stort grin eller stor glæde eller stor hurlumhej stemmer for sådan et forslag, netop fordi vi ved, at det er farligt. Men omvendt er det en vægtning mellem vores ansvar internationalt, vores ansvar for nogle mennesker i nød, vores ansvar over for et samfund i opløsning og så den sikkerhed, der må være for personellet. Og her er der heldigvis et bredt flertal i Folketinget, der siger, at vi skal leve op til den opgave. Det har vi en forpligtelse til, og så må vi ønske held og lykke til de folk, der drager af sted.

(Kort bemærkning).

Annette Just (FP):

Det var interessant at høre hr. Peter Duetoft her. Nu har vi fået forklaret helt tydeligt, at et godt menneskesyn er lig med militær indsats. Det er ret imponerende. Jeg ville jo have troet, at det måske var at kunne gøre den største indsats og få den bedste udnyttelse af den.

Sådan er Fremskridtspartiets indstilling til den her sag, og vi lægger overhovedet ikke skjul på, at vi er en del af Europa. Det er jo Europas fremtid, det gælder, og hvad hr. Duetoft ellers kunne finde på, men at det skulle komme til at lave en militær indsats for at kunne fremme et europæisk menneskesyn kan undre.

Det, jeg prøvede at sige med min tale, var, at jeg tror, at Danmarks indsats vil blive mere til gavn for Albanien, hvis vi gør den på den humanitære måde frem for at gøre den på den militære måde. Man sender 65 mand ud af en styrke på 6.000 af sted. Det er 65; som ikke er vant til, og som ikke er uddannet til at arbejde med de lande, som man ellers lægger tropper til.

Hr. Duetoft gjorde ret meget ud af at fortælle, hvad det var for lande, der rent faktisk sendte tropper til Albanien på nuværende tidspunkt, og at Danmark aldrig nogen sinde har samarbejdet med dem før, og at det derfor kan give store vanskeligheder. Derfor vægter vi faktisk Danmarks indsats så højt, og vi respekterer Danmarks indsats så højt, at vi tror, man får mere ud af det på en anden måde, nemlig den humanitære.

(Kort bemærkning).

Søren Søndergaard (EL):

Jeg synes, det var en god tale, hr. Duetoft holdt. Og jeg tror næsten, jeg havde været enig, hvis hr. Duetoft havde holdt den i juni sidste år på det tidspunkt, da Berisha havde gennemført sin valgsvindl og sendt sine stormtropper ud at banke ældre distingverede politikere i 60-årsalderen fra Demokratisk Alliance, og hvad de ellers hed, ned på Skanderbegpladsen i Tiranans centrum. Hvis hr. Duetoft på det tidspunkt havde holdt den tale, havde det været flot. Hr. Duetoft ville have sagt: Nu kan det være nok, nu skal der gribes ind, nu skal der gøres noget.

Problemet var, at hr. Duetoft ikke holdt den tale, og hvad der var endnu værre, der var heller ingen andre, der holdt den tale. I hvert fald ikke nogen andre, der havde betydning. De lod stå til, og de folk, der dengang lod stå til, kommer så nu og siger, det er så vigtigt, at vi blander os lige på vores måde, og folk, der ikke vil det, vil i øvrigt overhovedet ingenting.

Det synes jeg ikke er fair. Jeg synes, hr. Duetoft skal erkende, at en af grundene til, at vi står i det her problem, er, at en lang række regeringer lod stå til på det tidspunkt, hvor det var nødvendigt at gøre en indsats. Og jeg er enig i, at det svarer fuldstændig til eksemplet fra Bosnien.

(Kort bemærkning).

Peter Duetoft (CD):

Jeg vil godt starte bagfra med hr. Søren Søndergaard og sige, at jeg gerne vil bekræfte, at en af Europas svøber efter Murens fald har været, at det europæiske system endnu ikke har lært at reagere hurtigt nok og kraftigt nok på den slags situationer. Det vil jeg godt sige ærligt. Man har åbenbart haft så hurtig en omstilling fra Murens fald og den kolde krig til nu, at det har været svært at vænne sig til at skulle stå over for en ny slags konflikt og vide, hvordan man nu skulle tage fat i det.

Jeg har også en opfattelse af, hvad der skete omkring Eksjugoslavien, anerkendelsen af de nye stater uden at have sikkerhed for noget som helst osv., så jeg har bestemt ikke været ukritisk over for de ting. Derfor jeg tror nok, at vi kunne blive meget enige om den analyse, at der er et og andet at lære i denne sammenhæng, men det ændrer jo ikke noget ved den situation, vi står i i dag.

Jeg vil bare sige til fru Annette Just, som måske skulle læse min tale, når den kommer på tryk, at det, jeg sagde om menneskesynet, var, at jeg mener, at for os med det menneskesyn, vi har, er det et ansvar at være aktive deltagere i forsøget på at skabe ordnede forhold og gode forhold for mennesker andre steder i Europa. Jeg kan ikke forestille mig, at det ikke vil koste noget i hovedet på alle danskere, hvis vi aften efter aften ser den ene katastrofehistorie efter den anden i en tv-avis og så trækker på skulderen og siger: Åh, herregud, det behøver vi ikke gøre noget ved, for det ligger længere væk end lige vores grænser.

Derfor opfatter jeg dette som endnu en bekræftelse på – og det brugte jeg også ganske megen tid på i slutningen af min tale – at den måde, vi tænker på i Danmark, må føre til en aktiv international indsats, og den internationale indsats kan også i nogle situationer udtrykkes i form af noget militær.

Jeg troede ikke, at fru Annette Just var en af dem, der rendte skrigende væk, når man sagde militær. Sådan har jeg aldrig opfattet det tidligere, men det kan naturligvis være en ny linje i det parti. Men jeg opfatter det bestemt som en af måderne, vi kan reagere på, men vi skal naturligvis også reagere på den humanitære måde. Det er det, jeg mener med menneskesynet. Jeg tror, det vil være en høj pris at betale at være ligeglad med, hvad der sker andre steder.

Pia Kjærsgaard (DF):

Jeg mener ikke, at man kan sige, man er ligeglad med, hvad der sker andre steder, fordi man siger nej til at sende 65 danske soldater til Albanien. Jeg mener ikke, de ting har noget som helst med hinanden at gøre, og jeg vil godt sige, at Dansk Folkeparti også mener, at der skal hjælpes økonomisk, humanitært, hvor vi kan. Det er jo ikke det, vi diskuterer i dag. I dag diskuterer vi, om vi sender 65 danske soldater til Albanien.

Det er, som det har været omtalt før, et morads, en situation, som vi overhovedet ikke har tjek på, hvor vi kommer ned og siger: Hvor-

dan i alverden skal vi egentlig kunne overskue det her? Og jeg mener stadig væk mit spørgsmål fra før. Man må spørge: Hvor går grænsen for dansk militært engagement? Kan man efterhånden forestille sig en situation, for jeg synes, at det lugter lidt efterhånden, hvor en af parterne et eller andet sted ude i verden efterhånden direkte eller indirekte udfordrer, fremprovokerer en situation, for at det internationale samfund, verdenssamfundet – det her forfærdelige udtryk – skal træde til og dermed ikke medvirker til at løse konflikten internt? Det er vel det vigtigste, og det er vel den optimale opgave, at man løser konflikten internt.

Dansk Folkeparti er helhjertet tilhænger af medlemskab af NATO – det vil jeg godt understrege meget – men i disse borgerkrige, som ikke har noget som helst med vores NATO-medlemskab at gøre, siger Dansk Folkeparti fra. Vi vælger side i disse sager. Det er ikke klogt, at vi sender danske soldater til et sted, hvor man helst er fri for vores deltagelse. Det er ikke særlig klogt.

Man har talt meget om, at indsatsen her skulle ske hurtigere, end den gjorde i Bosnien, og man bryster sig gevaldigt af Danmarks indsats i Bosnien. Hvis vi skal være helt ærlige, så må vi jo nok indrømme, at det først var, da USA kom på banen, at fredsftalen kom i stand. Sådan forholdt det sig rent faktisk.

Måske kan en militær styrke være med til, at parterne ikke slås, men en militær styrke vil aldrig nogen sinde kunne være med til, at parterne begynder at forhandle og opnår enighed.

Dansk Folkeparti konstaterer, at der er sket et gevaldigt skred i dansk forsvarspolitik, pudsigt nok mest, mens vi har haft en socialdemokratisk forsvarsminister og en radikal udenrigsminister. Det er jo besynderligt i sig selv. Det skred er sket i forhold til det internationale engagement, men desværre uden ret meget debat i befolkningen. Det kan man undre sig over, og man kan undre sig over, når der sendes soldater til verdens brændpunkter, at det efterhånden bare medfører et mere eller mindre ligegyldigt skuldertræk.

Jeg siger ikke, at debatten ikke er der. Den er jo i dag her i Folketinget, men den eksisterer ikke rigtig ude omkring, og det synes jeg faktisk er besynderligt. Det behøver ikke være politikernes skyld, men jeg synes, det er besynderligt, at vi foretager de her handlinger, og at man tilsyneladende bare siger: Nå ja, men sådan er det.

Dansk forsvar skal være et troværdigt forsvar og have det udstyr og mandskab, der kræves, og det skal danske politikere bevilge og støtte moralsk og økonomisk, men denne mission bør hverken få nogen form for støtte fra befolkning eller politikere og får under ingen omstændigheder Dansk Folkepartis støtte.

Udenrigsministeren (Niels Helveg Petersen): Jeg synes til indledning, det er vigtigt at fremhæve, at tilstedeværelsen af en multinational styrke i Albanien jo ikke er noget, der er opstået ved et tilfælde, eller fordi OSCE-formanden ønskede det, eller på anden vis. Det er opstået ved, at de 54 lande, som er medlemmer af Organisationen for Sikkerhed og Samarbejde i Europa, har anbefalet, at der indsættes en sådan styrke, og det var i øvrigt, efter at der var kommet en anmodning fra den nationale samlingsregering i Albanien – i øvrigt også efter at oprørsstyrkerne mod syd havde tiltrådt denne anbefaling.

Det er sådan et element, der helt savnedes i hr. Søndergaards indlæg, at det også er de såkaldte oprørsstyrker, eller hvad man nu skal kalde dem, i syd, som står bag opfordringen til indsættelse af en international styrke.

OSCE har altså anbefalet dette. FN's Sikkerhedsråd har så givet mandat til de elementer af styrkens virksomhed, som kun FN kan give ret til. Det burde, synes jeg, give virkelig anledning til eftertanke hos SF og også hos Enhedslisten, at det er sådan, det forholder sig.

Dertil kommer, at der er brug for, at der bliver en hurtig indsats. Danmark, den danske regering, forsvarsministeren og jeg har jo i lang tid arbejdet for, at der netop skulle stilles disse instrumenter til rådighed for FN til hurtig indsats. Vi ved, at hurtig indsats i mange konflikttilfælde er ensbetydende med en god indsats. For sent og for lidt er altid ensbetydende med, at problemerne bliver større.

Hvad er så opgaven? Ja, opgaven for styrken dernede og for det internationale samfund i det hele taget er jo ikke at vælge side i en konflikt, hverken til fordel for oprørsstyrker eller for den nationale samlingsregering eller for præsidenten. Opgaven er at tilvejebringe et sådant minimum af ro og civil orden, at nødhjælp, økonomisk genopbygning og afholdelse af valg bliver mulig.

Der er nu relativt roligt i Albanien, men jeg tror i høj grad, det hænger sammen med, at det internationale samfund dokumenterer sin vilje

til at ville bistå. Og så hænger det da også sammen med, at der allerede på nuværende tidspunkt er 2.000 mand på stedet dernede. Også det hjælper. Hvis ikke vi havde truffet beslutninger, tror jeg ikke, situationen ville have været så rolig, og så er situationen jo heller ikke bedre, end at det i øjeblikkets situation slet ikke er muligt at opbygge f.eks. lagre af nødhjælpsmateriel, fordi der sker plyndringer i sådanne lagre. Det vil kun være muligt, når der er en tilstrækkelig militærindsats.

Der har fra OSCE's side været rejst betydelig kritik af valgene i 1995. Ja, for min del har jeg ikke grund til at have nogen som helst tvivl om, at der i allerhøjeste grad var grundlag for kritik. Men jeg synes, jeg vil sige til hr. Søndergaard og andre, at jo mere kritisk man forholder sig til disse valg, jo vigtigere må det da i og for sig være at sikre, at de valg, der nu skal afholdes i juni måned, bliver gennemført så godt som overhovedet muligt. Og for at det kan ske, er også en militær styrkes tilstedeværelse nødvendig.

Jeg ser ingen muligheder for, at der ville kunne gennemføres valg på betryggende vis i juni måned, hvis ikke der er en multinational styrke til stede. Valgene bliver den store opgave. Det bliver OSCE, der kommer til at stå for disse valg, men tilstedeværelsen af den multinationale styrke gør det muligt at løse opgaven. Valget bliver vanskeligt, fordi valglister mange steder ikke eksisterer, er brændt eller bortkommet, og skal etableres igen. Men valgene er også meget nødvendige, og jeg synes, især hr. Søvnald, som har spurgt til det flere gange i debatten, bl.a. skal være opmærksom på, at den albanske grundlov er sådan indrettet, at præsidenten vælges af parlamentet. Og det er en del af den aftale, der skabte grundlaget for den nationale samlingsregering, at præsidenten gav til kende, at han selvfølgelig var klar til, at mandatet stod til rådighed, når valget var gennemført. Så må man se, hvor stemmerne falder, men det er i hvert fald den procedure, der er aftalt.

Valgene er også nødvendige for at få dannet en regering, der fremgår af overordentlige, frie og fair valg, og det er nødvendigt for at kunne se for sig, hvorledes en genopbygning af landet kan komme i gang.

Endvidere er det en opgave især for den multinationale styrke at forhindre, at konflikten spredt sig. Der er farlige muligheder for, at den kan sprede sig ind i Kosovo og ind i Makedonien. Jeg noterer med stor glæde, at FN's Sikker-

hedsråd har besluttet, at FN-tilstedeværelsen i Makedonien, hvor der jo er en nordisk-amerikansk tilstedeværelse, ikke skal skæres ned. Den fortsætter sit arbejde for at forhindre, at konflikterne breder sig ind i Makedonien. Men det er et vigtigt, skal vi sige, element i hele denne diskussion at prøve på at forhindre, at konflikten, lovløsheden breder sig fra Albanien og ind i tilgrænsende områder.

Danmark har som OSCE-formandsland i hele dette forløb lagt afgørende vægt på at sikre et tæt samarbejde mellem de internationale organisationer, som arbejder i Albanien. Og foruden OSCE, som har fået tildelt den koordinerende rolle, er det altså EU, som spiller en stor rolle, netop når det drejer sig om fødevarebistanden, og når det senere drejer sig om genopbygningsbistand. Det drejer sig også om Europarådet, som har en betydelig ekspertise, når det drejer sig om afholdelse af valg og andet. Også andre organisationer kan komme på tale, alt sammen under den koordinerende rolle af OSCE. Det synes jeg er et element, som også fortjener at blive fremhævet, fordi det er en central betragtning for den danske regering.

Hr. Søvnald mente, at der var brug for en politistyrke. Det tror jeg hr. Søvnald kan have ret i. Der er i hvert fald brug for at kunne yde bistand til træning af den albanske politimyndighed. Det er der også kræfter i gang for at sikre, og en politistyrke kan meget vel komme på tale i ikke så fjern en fremtid.

En rundbordssamtale i den nuværende situation tror jeg ikke er det centrale. Det centrale er at få valgt et nyt parlament, som kan danne en ny regering, som igen kan vælge en præsident, hvem det så end måtte være. Jeg tror ikke på, der kommer nogen politisk proces i gang i Albanien før eller i forbindelse med, at der afholdes et valg.

I øvrigt vil jeg sige, at det danske OSCE-formandskab jo netop med udpegelsen af tidligere forbundskansler Vranitzky har taget et initiativ, som stadig bærer. Han er koordinerende for det internationale samfund for de politiske bestræbelser for at finde løsninger. Vi har taget initiativer, tør jeg sige, og de er under fuld udvikling.

Jeg undrer mig en lille smule over et element i hr. Søvnalds indlæg, som jeg synes han skulle tænke igennem. Han sagde, der ikke var behov for at beskytte nødhjælpen. Det ejendommelige er, at SF, når vi ser tilbage i Bosnienkrisen, ikke var med, dengang det var UNPROFOR, som var organisationen, der skulle beskytte nødhjælpen.

SF kom først med, da der var tale om at indsætte en implementeringsstyrke under NATO-kommando for at gennemføre en fredsaftale, som var blevet aftalt. Altså netop beskyttelse af nødhjælp var aldrig det synspunkt, der bar for hr. Søvnalds parti i Bosnienkrisen i hvert fald.

Til hr. Søren Søndergaard: Det er ikke opgaven for den multinationale styrke at afvæbne nogen. OSCE derimod har fået den opgave at bistå de albanske myndigheder med at indsamle våben, men ingen forestiller sig, at denne opgave med at indsamle våben kan finde sted på nuværende tidspunkt. Der er ikke en tilstrækkelig tillid til myndighederne til, at man i den øjeblikkelige situation skal forvente, at oprørere eller andre eller de banditbander, som findes – det skal man jo heller ikke lukke øjnene for – vil aflevere deres våben. Det vil først kunne ske efter afholdelse af valg og efter, at der er etablerede myndigheder, som nyder tillid i befolkningen. Så først da kan jeg se for mig, at OSCE kan komme til at spille den rolle, de er tiltænkt, nemlig at bistå de albanske myndigheder med at søge at indsamle våben.

Hvad styringskomiteen og den civile kontrol angår, synes jeg lige, jeg vil slå fast, hvad der også fremgår af bemærkningerne, at den styringskomité, der er nedsat, består af samtlige bidragydende lande, og at beslutninger træffes ved enstemmighed.

Jeg er sikker på, at det bidrag, som vi yder fra dansk side, er påskønnet. Det er et veluddannet og et godt element, der sendes af sted fra dansk side. Jeg er sikker på, at de – ligesom de andre danske enheder, der har været udsendt i forskellige fredsbevarende og andre opgaver på Balkan – vil kunne løse deres opgaver fornemt. Det er en vanskelig opgave, det kan også være en farlig opgave. Vi er nødt til at være realistiske. Muligheden for, at der kan ske ulykker, uheld, er i høj grad til stede under en opgave af den art. Det er selvfølgelig en opgave at give den størst mulige sikkerhed for det danske element, men vi kan ikke gardere os 100 pct. mod, at der kan ske ulykker, uheld og også med dødsfald til følge.

Fru Pia Kjærsgaard kom til at sige, at der ikke var så stærk debat om det i befolkningen. Jo, det tror jeg egentlig der er. Jeg tror, hemmeligheden er, at der i den danske befolkning er en meget bred folkelig tilslutning til, at når situationer af denne art opstår internationalt, så skal Danmark være med til at bære sin del af byrden. Europæisk sikkerhed er i dag udelelig. Vi kan ikke iso-

lere os fra virkningerne af uro og usikkerhed i andre dele af Europa. Derfor er det også i vores egen interesse at yde et konstruktivt bidrag til løsningen af konflikterne.

Søren Søndergaard (EL):

Der er selvfølgelig en længere række spørgsmål, som stadig væk er uafklarede. Jeg vil ikke trække debatten ud mere end højst nødvendigt, så de fleste af dem vil jeg indlevere skriftligt, så vi kan få svar på dem frem til andenbehandlingen.

Men der er en ting, som jeg synes vil være godt at få med i diskussionerne frem til andenbehandlingen, og det er, når udenrigsministeren siger, at opgaven er at bistå de albanske myndigheder med at indsamle våben, og det kræver, at der er myndigheder, der har legitimitet, autoritet. Det forudsætter et valg. Det vil sige, at det ligger på den anden side af et valg. Det synes jeg er et fornuftigt synspunkt. Jeg synes, det er et godt synspunkt, og jeg synes, det er et rigtigt synspunkt.

Mit eneste problem er så, at Berisha, hans udenrigsminister, hans indenrigsminister og alle Berishas folk, der har udtalt sig, klart og tydeligt har sagt: Der bliver ikke afholdt noget valg, før oprørskomiteerne er ødelagt – og man bruger den type ord – og våbnene er indsamlet fra de oprørskomiteer. Lad derfor mit eneste spørgsmål til overvejelse i de kommende dage være: Hvordan forestiller udenrigsministeren sig, at det skal være muligt at forene de to synspunkter? Hvordan skal det både være muligt at tilfredsstille Berisha og det fornuftige synspunkt, som udenrigsministeren har om, at indsamling af våben først kan finde sted efter et valg?

Udenrigsministeren (Niels Helveg Petersen):

Det er en del af det sæt af aftaler, der lå til grund for dannelsen af den nationale regering, at der skulle afholdes valg. Jeg tror at kunne huske, at i første omgang talte man om, at det skulle ske i løbet af 45 dage. Det kan tydeligvis ikke lade sig gøre, så ødelagt er en del af valgmateriale. Der er nu diskussion og enighed om, at valgene holdes den 29. juni.

Jeg har godt set, at der fra forskellig side nu sættes spørgsmålstejn bl.a. fra talsmænd fra Det Demokratiske Parti, altså Berishas parti, ved i det hele taget at afholde valg. Men det rokker ikke ved, at det er det, som det internationale samfund har påtaget sig. OSCE ved ODIHR er i fuld gang med at undersøge forudsætningerne for at lave dette valg til tiden, den 29. juni, og

fortjener jo fuld international støtte til gennemførelsen af den meget vanskelige opgave.

Jeg vil gerne tro, at vi hen ad vejen her på vej mod valgene vil få nogen, som synes, at det ikke er nogen særlig god idé. Det kan godt være, at der er repræsentanter i Det Demokratiske Parti i den lejr, men det rokker ikke ved, at det er den 29. juni, disse valg skal afholdes. Og det er der enighed om.

Hermed sluttede forhandlingen.

Forslagets overgang til anden (sidste) behandling vedtoges uden afstemning.

Formanden:

Jeg foreslår, at forslaget til folketingsbeslutning henvises til Forsvarsudvalget. Hvis ingen gør indsigelse mod dette forslag, betragter jeg det som vedtaget. Det er vedtaget.

Den næste sag på dagsordenen var:

3) Første behandling af beslutningsforslag nr. B 96:

Forslag til folketingsbeslutning om dansk nej til EU som juridisk person.

Af Keld Albrechtsen (EL) og Frank Aaen (EL).
(Fremsat 18/2 97).

Forslaget sættes til forhandling.

Forhandling

Udenrigsministeren (Niels Helveg Petersen): Lad mig begynde med at sige, at forslaget om, at EU skal have status som juridisk person, ud fra praktiske synsvinkler giver god mening.

EU kan i dag ikke påtage sig juridiske forpligtelser. Den manglende status betyder f.eks., at EU ikke kan indgå en almindelig kontrakt om leje af lokaler eller deltage i internationale aftaler og konventioner med tredjelande.

Den nuværende retstilstand er derfor ikke særlig praktisk. Den indebærer, at alle 15 medlemslande skal medvirke, hver eneste gang EU skal agere i forhold til omverdenen, selv hvis der er tale om en simpel transaktion som f.eks. at indgå en lejekontrakt. Der kan derfor meget vel argumenteres for, at EU får status som juridisk person.

Regeringen har besvaret en række spørgsmål fra Folketingets Europaudvalg om EU's status som juridisk person. Der er også spurgt til forholdet til grundlovens § 20. Det er grundlæggende min opfattelse, at en analyse i forhold til grundlovens § 20 ikke giver nogen mening, før resultatet af regeringskonferencen er kendt.

En juridisk analyse specielt i forhold til § 20 kræver et detaljeret kendskab til modellens enkeltheder. Der arbejdes i regeringskonferencen fortsat med flere forskellige modeller for EU's status som juridisk person. Det endelige resultat er ikke kendt.

Det kunne være en af de modeller, der er bragt frem, men det er endnu usikkert, hvad resultatet bliver. Regeringen ønsker ikke at foretage stykvisse analyser af grundloven, der måske til sidst viser sig at være nytteløse. Til gengæld vil regeringen foretage en bedømmelse af regeringskonferencens samlede forhandlingsresultat i forhold til grundlovens § 20, når forhandlingerne er afsluttet og det endelige resultat er kendt.

Regeringen kan på denne baggrund ikke støtte beslutningsforslaget.

Ove Fich (S):

Socialdemokratiet kan heller ikke støtte forslaget fra Enhedslisten.

Vi synes, at man i virkeligheden overdriber rækkevidden af spørgsmålet om EU som juridisk person. Det er, som om man glemmer, at EF og Kul- og Ståunionen og EURATOM allerede er juridiske personer, og det er såre praktisk. Udenrigsministeren nævnte, at man så kan leje kontorer. Man kan for eksempel også indgå i retssager og lignende. Så vi synes, at man simpelt hen overdriber rækkevidden af det her.

Det interessante er selvfølgelig, hvad det betyder i søjle 2 og i søjle 3, hvis man gør EU til juridisk person. Og her må man sige, at det ved vi for nærværende ikke noget om, idet der ikke ligger et konkret forslag, der ser ud til at kunne samles opslutning omkring. Vi vil vente med vores endelige vurdering af denne sag, indtil vi har et forslag, der ser ud til at kunne samle tilslutning.

Så vil jeg til sidst sige, at jeg synes, det er lidt betænkeligt, hvis vi skal til at gennemgå de enkelte dele af regeringskonferencen styk for styk her i Folketingssalen i form af beslutningsforslag. I Socialdemokratiet mener vi, det er mere hensigtsmæssigt, at vi venter, til vi har det samlede resultat af regeringskonferencen.